

รอเพื่อสุข คนไทยทำได้

wait for happyThai People May Be

สุชนาศิริชัยภรณ์

รองผู้อำนวยการกองวิชาการ

ผู้จัดการสำนักพิมพ์ มจร

บทนำ

คำว่า รอ เป็นคำกริยา สื่อความหมายถึงหยุด พัก กำหนดไว้ในราชบัณฑิตยสถาน^๑ มี ๒ นัย คือ คอย เช่น รอรถ รอเรือ, ยับยั้ง เช่น รอการพิจารณาไว้ก่อน รอการลงอาญาไว้ก่อน; เกือบจบ, จ่อ เช่น เอายามรอมจุมูก แต่โดยทั่วไปมีความหมายหลายนัย เช่น รุ่งไว้ก่อน รอสักครู่ รอโอกาส เมื่อพูดถึงการรอ หลายคน บางคนฟังคำว่า “รอ” รู้สึกเบื่อ เช่น คนที่ไปท่องเที่ยวกัน เมื่อถึงเวลาที่กำหนดไว้ บางคนยังไม่มาตามนัดหมาย ทำให้ไม่สบายใจหรือนัดหมายกับใครไว้แต่ได้เวลาแล้วคนที่นัดกลับไม่ตรงเวลา ในทางพระพุทธศาสนา มีนัยยะเกี่ยวกับคำว่ารอไว้หลายนัย เช่น พระพุทธเจ้าทรงรอเวลาอยู่หลายคราว เช่น ยังไม่ถึงเวลา ยังมีญาณไม่แก่กล้าก็จะไม่ทรงสอน เช่น ไม่สอนภิกษุณีรูปนั้นทา และไม่สอนภิกษุณีชนบทกัลยาณี พระพุทธองค์รอให้ญาณแก่กล้าจึงได้ตรัสสอนแสดงธรรม^๒ หรือพระวัคกลี พระองค์รอให้พระวัคกลี มี

^๑ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, (กรุงเทพมหานคร : นานานานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๔๒), หน้า ๙๒๗.

^๒ช.สุ.อ.(ไทย) -/-/๒๗๒-๒๗๓.

ญาณแก่กล้าจึงเสด็จไปโปรด ^๓ หรือเรื่องเจ้ากิมพิละ ก็ขอให้ญาณแก่กล้า จึงได้แสดงธรรม ^๔ หรือเรื่องอุปติสสมาณพรวเวลา เมื่อพบพระอัสสชิเถระแล้ว แต่พระอัสสชิเถระกำลังบิณฑบาตอยู่ ก็เดินตาม รอเวลา เมื่อท่านเถระนั่งฉัน ก็ได้โอกาสเข้าไปปรนนิบัติและถามปัญหา หรือท้าวสักกะจะถามปัญหากับสร้งคดาบส ก็คอยเวลาที่เหมาะสมจึงเข้าไปหาถามปัญหาหรือตั้งเรื่องนาลกพราหมณ์เมื่อฟังเรื่องราวว่าจะมีพระพุทธรูปเกิดขึ้นฟังติดตามข่าวเมื่อทราบพระพุทธรูปเกิดขึ้นแล้วก็ได้ ออกบวชแล้วได้ถามปัญหา

สำหรับคนไทยกับคำว่ารอ ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙-เดือนตุลาคม ๒๕๖๐ ที่ผ่านมา คนไทยนับเป็นล้านๆ คน ได้ทำสิ่งที่ดีงาม ได้ทำสิ่งที่ดีเลิศ ได้ทำสิ่งที่ยอดเยี่ยมได้ทำสิ่งที่เป็นแบบอย่าง ได้ทำสิ่งที่ประเสริฐ ได้ทำสิ่งที่ควรสรรเสริญ ได้ทำสิ่งที่ควรยกย่อง ได้ทำสิ่งที่อนุชนควรถือปฏิบัติตาม ได้ทำสิ่งที่สร้างสรรค์ ได้ทำสิ่งที่ควรแก่การยกย่องให้ ได้ทำสิ่งที่ควรจำให้ติดตรึงใจ สิ่งที่ว่านั้น “รอ” รอเพื่อเข้าถวายสักการะพระบรมศพ ในหลวงรัชกาลที่ ๙ คนไทยได้สร้างปรากฏการณ์ที่สร้างความอดทน ฝึกความอดทนให้คนไทย อย่างยิ่งยวด เพราะใช้เวลาในการรอคอยที่นานแสนนาน หรือการไปหาหมอที่โรงพยาบาล บางคนกว่าจะได้พบหมอและตรวจอาการของโรค ใช้เวลานานตั้งแต่ ๓-๗ ชั่วโมง แม้จะรอนานอย่างนี้ก็รอดได้เพราะความหวังที่จะได้พบได้ยาไปทาน หรือขณะเดินทาง บางคนใช้รถประจำทางเดินทาง บางครั้งก็ยืนรอเป็นเวลานานนับเป็นชั่วโมงๆ เพื่อจะได้ขึ้นรถ

^๓ พุ.ธ.อ.(บาลี) ๒/๓๘๑/๔๕๓, พุ.อป.อ.(บาลี)๑/๒๗/๒๖๕-๒๖๖.

^๔ พุ.เถร.(บาลี) ๑/๑๑๘/๓๖๔-๓๖๕., พุ.เถร.อ.(ไทย) ๒/๘๔-๘๕.

ไปทำงาน หรือภายในองค์กร บางครั้งในที่ประชุม ก็รอประธานในที่ประชุมกว่าจะมา ก็รอได้ เพราะจะได้ทำหน้าที่ประชุมในฐานะเป็นกรรมการอย่างสมบูรณ์ ในที่ทำงาน บางครั้งไฟฟ้างก็ดับลงอย่างกระทันหัน เมื่อไฟฟ้างดับ ก็ทำอะไรต่อไม่ได้ ในกรณีเช่นนี้ก็ต้องรองจนกว่าไฟฟ้างจะมา สำหรับชาวไทยในอยู่ประเทศที่มีฝนตกชุก บางครั้งบางพื้นที่ อาจจะถูกน้ำท่วม น้ำขัง น้ำรอระบาย บ้าง เมื่อประสบปัญหาเช่นนี้ก็ต้องหาหนทางแจ้งให้ทางการรับทราบและในขณะเดียวกันก็ช่วยเหลือตนเองไปก่อนเท่าที่ตนสามารถทำได้ เพราะภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วมนี้ ไม่ใช่เกิดขึ้นบ่อย เมื่อยังไม่ได้รับการแก้ไข ก็ต้องทนรอต่อไป เป็นการฝึกความอดทนทนลำบาก สำหรับพระสงฆ์ ในการทำสังฆกรรมสวดปาโมกข์ ก็ต้องรอให้สงฆ์ภายในวัดเข้าประชุมจึงทำสังฆกรรมต่อไปได้ หรือสำหรับนักศึกษา ส่งบทความไปลงในวารสาร เมื่อส่งไปแล้ว ก็รอใบตอบรับจากวารสารนั้นๆ จึงนำไปเสนอขอจบต่อสถาบันที่ศึกษาได้ หรือแม้แต่บรรณาธิการผู้จัดวารสาร เมื่อยังมีอายุของวารสารไม่จบเวลา ๓ ปี ก็เสนอส่ง TCI ไม่ได้ คำว่า รอ นี้ ตรงข้ามกับคำว่า เร่งรีบ บางอย่างรีบเร่งไปจะเสียการ และมีคำสุภาษิตไทยสอนไว้ เช่น อย่าชิงสุกก่อนห่าม อดเปรี้ยวไปกินหวาน อย่าเร่งร้อนหรือเร่งการขับรถ เมื่อได้ที่ขับรถไปแล้ว รถติดมาก บางคนรอไม่ได้ ก็วิ่งเลนซ้าย แล้วไปเบียดเข้าข้างหน้า ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ดีงาม สมควรที่จะได้รับการตำหนิ ดังนั้น คำว่า รอ นี้ มีอยู่ในจิตใจของคนไทย เมื่อรู้จักคำว่ารออย่างดีแล้ว จะไม่มีภัย เช่น รอให้ไฟสีเขียวก่อน จึงเคลื่อนรถ แล่นรถไปได้ ก็จะไม่เกิดอันตราย หากไม่รู้จักรอ จะเสียการเสียงาน หรือเสียเวลา เสียทรัพย์สินก็มี และคำว่า รอ ที่สื่อหมายถึงอดทน เปรียบเทียบได้ดั่งแผ่นดิน ดังคำว่าพระองค์ทรง

เปรียบดั่งแผ่นดินโดยชั้นดิธรรมา^๕ ในธรรมชาติดอกบัวที่โผล่พ้นน้ำแล้ว ก็ยังต้องรอสัมผัสแสงดวงอาทิตย์จึงบาน ดังนั้น เพื่อให้เห็นคำว่ารอ ในหลากหลายมุมมอง จะได้แสดงรายละเอียดดังนี้

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคำว่ารอ

คำว่า รอ (wait) มีคนรอ หรือรอคอยต้อนรับนักกีฬาโอลิมปิก ที่ได้เหรียญทอง ที่สนามบิน เพื่อขึ้นชมยินดีหรือตั้งตารอคอยที่จะพบเพื่อนต่างแดน

คำว่า รอ หมายถึง เฝ้าคอย, คอย, ตั้งตาคอย, ตั้งตารอ, รอ, หรือรอคอยอยู่ใกล้ วนเวียนอยู่ไม่ห่าง หมายถึงล่าช้า

อีกนัยหนึ่ง หมายถึงรักษา ปฏิบัติตาม อาศัยอยู่ ทน ยึดถือ เช่น ทนรอให้ได้ เพื่อเป็นเศรษฐกิจในวันข้างหน้า, คอยโอกาสที่ดี, ยั้งคง,

อีกนัยหนึ่ง หมายถึงแถวที่รอคอยรับแจกอาหาร เช่น รถวิ่งมาตามกันเป็นแถวเพื่อขึ้นสะพาน

อีกนัยหนึ่ง การเขียนโปรแกรมเชิงเหตุการณ์ คือ วิธีการเขียนโปรแกรมวิธีหนึ่งที่จะนำเอาเหตุการณ์จริงเข้ามาใช้ และจะรอคอยให้ผู้ใช้กดแป้นพิมพ์ หรือเมาส์ เสียก่อน ที่จะลงมือปฏิบัติงานตามขั้นตอนใดตอนหนึ่ง

ทฤษฎีรอคอย เป็นทฤษฎีที่ศึกษาเรื่องของแถวคอย โดยศึกษาในหลายๆ แง่ เช่น เวลารอคอยในแถว, ความยาวเฉลี่ยของแถว ประสิทธิภาพของจุดให้บริการแถวคอย ตามปกติ มักมีลักษณะเป็น

^๕ พ.พุทธ.(ไทย) ๓๓/๒/๕๙๖.

เครือข่าย (network) พื้นฐานของทฤษฎีแถวคอย ใช้หลักของความเป็นไปได้ (Possibility)

นอกจากนี้ คำว่า รอ หมายถึงคอยแล้ว ยังหมายรวมถึง รอคอยหวัง รอ รังรอ เลื่อนไป เข้าไป เสียเวลา รับผิดชอบ

หากใช้เป็นคำนาม หมายถึงการคอย การรอคอย การดักข่มขู่ คอย คักข่ม การรับใช้ การหยุด ช่วงเวลาการรอคอย การรอจังหวะ การเลื่อนเวลา รอปรนินิบัติรับใช้เจ้านาย

หากจะเดินทาง ห้องรอคอย ห้องพักผู้โดยสาร

ยังหมายถึงการตื่น ตื่นนอน ตื่นตัว สำนึกตัว ทำให้ตื่น ปลูกให้ตื่น กวน ปลูกเร้า ฝึคคอย ฝึคยาม ทนทาน ยึดถือ ขึ้นอยู่กับ ทน เผชิญเดินไต่ระ ร่องรอย ทางเดิน ทางผ่าน คาดหวัง

พระพุทธเจ้ากับคำว่ารอ

เมื่อกล่าวถึงพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้ากับคำว่ารอนี้ มีปรากฏหลายแห่งมาก เช่น ตอนที่พระพุทธองค์จะแสดงธรรม ก็ไม่ใช่จะไปแสดงธรรมเลย รอให้คนมาเชิญให้แสดงธรรมก่อน คือมีท้าวสหัมบดีพรหมมานิมนต์เชิญ พระพุทธองค์จึงได้แสดงธรรม ดังคำว่า สัตว์ทั้งหลายเหล่าใดจะฟังจงปล่อยศรัทธามาเถิด เราได้เปิดประตูมตธรรมแก่สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้นแล้ว^๖ หรือพระพุทธองค์รอให้ญาณของพระสาวกแก่กล้าจึงแสดงธรรม เช่น เสด็จไปแสดงธรรมโปรดกสิการทวาชพราหมณ์ ในกสิสูตร สังยุตตนิกาย สคาถวรรค ดังคำว่าพระผู้มีพระภาค

^๖วิ.ม.(ไทย) ๔/๙/๑๕.

ทรงอาศัยพรหมณคามชื่อว่าเอกนาลในมครรัฐทรงรอคอยความแก่กล้าแห่งอินทรีย์ของพรหมณในทักษิณาครีวิหารตลอดสมัยใดโดยสมัยนั้น

ในพระสูตร ในปาสราสีสูตร กล่าวไว้ว่า พระผู้มีพระภาคพร้อมกับท่านพระอานนที่ได้ไปสรงน้ำที่ท่าบุพพโกฏฐกะแล้วเสด็จขึ้น (จากท่า)ทรงครองจีวรผืนเดียวประทับยืนฝั่งพระวรกายอยู่ ท่านพระอานนที่ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญอาศรมของรम्मกพรหมณอยู่ไม่ไกล ทั้งเป็นสถานที่น่ารื่นรมย์ และน่าเลื่อมใสขอพระผู้มีพระภาคเสด็จไปยังอาศรมของรम्मกพรหมณ เพื่อทรงอนุเคราะห์เกิดพระพุทเจ้าข้า”

พระผู้มีพระภาคทรงรับโดยดุขณิภาพแล้วได้เสด็จเข้าไปยังอาศรมของรम्मกพรหมณ

สมัยนั้น ภิกษุจำนวนมากนั่งสนทนาธรรมมีกถาอยู่ในอาศรมของรम्मกพรหมณ

พระผู้มีพระภาคประทับยืนนอกซุ้มประตูทรงรอคอยให้ภิกษุสนทนากันจบเสียก่อน ครั้งนั้นพระผู้มีพระภาคทรงทราบว่าการสนทนาจบลงแล้ว จึงทรงกระแอมแล้วเคาะบานประตู ภิกษุเหล่านั้นเปิดประตูรับพระผู้มีพระภาคแล้ว^๗

ในบางคราวก็ทรงรอคอยโอกาสให้ญาณแก่กล้า ดังมีปรากฏในอรรถกถาสมันตปาสาทิกาตอนหนึ่งว่า เมื่อใด พระพุทเจ้ามีพระประสงค์จะเสด็จจาริกไปในมหามณฑล เมื่อนั้น พระองค์ทรงปวารณาในวันมหาปวารณา ทรงมีภิกษุสงฆ์จำนวนมากเป็นบริวาร เสด็จออกไป ใน

^๗ม.ม. (ไทย) ๑๒/๒๗๒/๒๙๕.

วันปาฏิหาริย์(วันแรม ๑ ค่ำ) เมื่อจะทรงอนุเคราะห์มหาชนในคามและนิคมเป็นต้น ด้วยการรับอามิส และเมื่อทรงเพิ่มพูนกุศลที่อาศัยวิวิธกุฎแก่มหาชนด้วยการแสดงธรรม จึงทรงยังการจาริกไปในชนบทให้สิ้นสุดลงโดยเวลา ๙ เดือน ถ้าภายในพรรษา สมณะและวิปัสสนา^๔ ของภิกษุยังอ่อน พระพุทธเจ้าจะไม่ทรงปวารณาในวันมหาปวารณา ประทานปวารณาสงเคราะห์ ทรงปวารณาในวันเพ็ญเดือน ๑๒ ทรงมีภิกษุสงฆ์จำนวนมากเป็นบริวาร เสด็จออกไปในวันแรกแห่งเดือนอ้าย จึงทรงยังการเสด็จจาริกไปในมัชฌิมมณฑลให้สิ้นสุดลงโดยเวลา ๘ เดือน ตามนัยดังกล่าวแล้ว ก็ถ้าเหล่าเวไนยสัตว์ของพระพุทธเจ้าผู้ทรงออกพรรษาแล้ว มีอินทรีย์ยังไม่แก่กล้า พระพุทธเจ้าจะทรงรอความแก่กล้าแห่งอินทรีย์ของเหล่าเวไนยสัตว์นั้น ประทับอยู่ ในที่นั้นจนตลอดเดือนอ้าย ทรงมีภิกษุสงฆ์จำนวนมากเป็นบริวาร เสด็จออกไปในวันแรกแห่งเดือนยี่ ทรงยังการเสด็จจาริกไปในอันติมมณฑลให้สิ้นสุดลงโดยเวลา ๗ เดือน ตามนัยดังกล่าวเหมือนกัน ก็พระพุทธเจ้าแม้เมื่อเสด็จไปในมณฑลใดมณฑลหนึ่ง ก็จักพรากรเหล่าสัตว์นั้นๆ จากกิเลส ทรงประกอบสัตว์ทั้งหลายไว้ด้วยคุณมีเสตติผลเป็นต้น เสด็จเที่ยวไปด้วยอำนาจของเวไนยสัตว์เท่านั้น เหมือนทรงเลือกเก็บ ดอกไม้อันมีสีต่างๆ

อีกประการหนึ่ง คือทุกวันเวลาใกล้รุ่ง พระพุทธเจ้าทรงทำพระนิพพาน อันสงบสุขให้เป็นอารมณ์แล้วเข้าผลสมาบัติ ทรงออกจากผลสมาบัติแล้วเข้ามหากรุณาสมาบัติ ทรงออกจากมหากรุณาสมาบัติแล้ว

^๔สมณะและวิปัสสนา ในที่นี้ หมายถึงญาณ ๔ ได้แก่ (๑) สังขารปริจเฉทญาณ (๒) กังขาวิตรณญาณ (๓) สัมมสนญาณ (๔) มัคคามัคคญาณ (ของภิกษุ) อ่อน ความมีสมณะอ่อนรู้ได้ด้วยอำนาจอุปจารสมาธิ (สารตถ.ฎีกา (บาลี) ๑/๒๒/๕๖๑)

ทรงตรวจดูเวไนยสัตว์ที่พอจะแนะนำให้ตรัสรู้ได้ใน ๑๐,๐๐๐ จักรวาล

อีกประการหนึ่ง คือพระพุทธเจ้าทรงทำปฏิสันถารกับเหล่าภิกษุ
อาคันตุกะก่อน ทรงแสดงธรรมด้วยเรื่องที่เกิดขึ้น เมื่อมีโทษเกิดขึ้นก็จะ
ทรงบัญญัติสิกขาบท นี้ชื่อว่าพุทธประเพณี^๙

ถามว่า สาวกประเพณีเป็นอย่างไร

ตอบว่า ในกาลของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า มีการประชุม
(พระสาวก) ๒ ครั้ง คือ ก่อนวันเข้าพรรษาและในวันเข้าพรรษา เพื่อ
เรียนกัมมัฏฐาน เพื่อบอกคุณที่ตนได้บรรลุแล้วแก่เหล่าภิกษุผู้ออก
พรรษา และเพื่อเรียนกัมมัฏฐานที่สูงขึ้นไป นี้เป็นสาวกประเพณี แต่พระ
ผู้มีพระภาคเมื่อจะทรงแสดงพุทธประเพณีในอธิการนี้ จึงตรัสว่า
อานนท์ เรื่องนี้เป็นประเพณีของพระตถาคตทั้งหลายในอรรถกถาสีล
ชั้นธรรคอธิบายไว้ทำนองเดียวกันว่า ถ้าเมื่อพระผู้มีพระภาคแม้จะทรง
จำพรรษาตลอด๔เดือนแล้วก็ตามเวไนยสัตว์ยังมีอินทรีย์ไม่แก่กล้า
พระองค์ก็จะทรงรอคอยให้พวกเขาอินทรีย์แก่กล้าก่อนจะเสด็จ
ประทับอยู่ณที่นั่นนั้นแหละอีกเดือน๑บ้าง๒-๓-๔เดือนบ้างแล้วจึงจะ
เสด็จออกไปพร้อมกับภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่เป็นบริวาร^{๑๐}

พระพุทธเจ้าก็กับการบัญญัติสิกขาบท มีเรื่องเล่าไว้ว่า พระสารี
บุตรเถระจะกราบทูลให้ทรงบัญญัติสิกขาบทบางสิกขาบท แต่

^๙นอกจากพุทธประเพณี ๕ อย่างแล้ว พุทธกิจมี ๒ อย่าง ได้แก่ ญาณกิจ และกรุณากิจ
(วชิร.ฐีกา (บาลี) ๔๓) พุทธกิจ ๕ อย่าง ได้แก่ (๑) ปุเรกัตตกิจ (๒) ปัจฉิมกัตตกิจ (๓) ปุ
ริมยามกิจ (๔) มัชฌิมยามกิจ (๕) ปัจฉิมยามกิจ (ที.สี.อ. (บาลี) ๑/๔/๔๕, ส.ส.อ. (บาลี)
๑/๑๘๗/๒๓๒, อ.ง.เอกก.อ. (บาลี) ๑/๕๓/๕๖, ชุ.สุ.อ. (บาลี) ๑/๗๖-๗๗/๑๓๒).

^{๑๐}ที.สี.อ. (บาลี) ๑/๔/๔๕.

พระพุทธรูปเจ้าก็ไม่ได้ทรงบัญญัติทันที เมื่อเวลาผ่านไป เกิดเรื่องราวขึ้นแล้ว จึงได้ทรงบัญญัติสิกขาบทขึ้น^{๑๑}

สมัยที่พระองค์เสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์ก็บำเพ็ญอดทนเช่นกัน ดังคำว่า ครั้งนั้น เมื่อเราค้นหาอยู่ ได้เห็นขันติบารมีเป็นข้อที่ ๖ ที่ผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ทั้งหลายในปางก่อน ได้อบรมสั่งสมมา จึงเตือนตนเองว่า ‘ท่านจงยึดขันติบารมีข้อที่ ๖ นี้บำเพ็ญให้มั่นคงก่อน ท่านมีใจแน่วแน่(ไม่เป็นสอง)ในขันติบารมีนั้น จักบรรลุสัมโพธิญาณได้ ธรรมดาแผ่นดินย่อมทนทานต่อสิ่งที่เขาทิ้งลงทุกอย่าง ทั้งที่สะอาดและไม่สะอาด ไม่ทำความยินดีและความขัดเคือง แม้ฉันท ถึงท่านก็ฉันทนั้นเหมือนกัน อดทนต่อการยกย่อง และการดูหมิ่นของคนทั้งปวง บำเพ็ญขันติบารมีแล้วจักบรรลุสัมโพธิญาณได้’^{๑๒}

ในการพิจารณาของพวกภิกษุทั้งหลาย เมื่อก่อนในการพิจารณายังไม่เสร็จต้องนั่งกระโหย่งทุกรูปและนั่งกระโหย่งอย่างนั้น จนกว่าจะเสร็จทุกรูป ดังคำว่า สมัยต่อมาพระเถระรูปหนึ่งชราภาพพลภาพนั่งกระโหย่งรอคอยอยู่จนกว่าภิกษุทั้งหลายจะพิจารณาเสร็จทุกรูปได้เป็นลมล้มลง ภายหลังทรงอนุญาตให้นั่งกระโหย่งในระหว่างที่ตนเองทำการพิจารณาเท่านั้น

การรอคอยทำให้รับส่วนแบ่ง ในมหาวรรค วินัยปิฎก อธิบายไว้ว่า พวกภิกษุเดินทางไกล ผ่านป่าช้าบางพวกเข้าไปป่าช้า บางพวกรออยู่ เมื่อได้ผ้ามาแล้ว ผ้าเหล่านั้น พวกที่รออยู่ก็ย่อมได้รับส่วนแบ่งด้วย ส่วนพวกที่ไม่รอ ไม่มีส่วนได้รับผ้าดังกล่าว

^{๑๑}ดูรายละเอียดประกอบ ใน วิ.ม.(ไทย) ๑/๔๓/๓๒.

^{๑๒}ขุ.พุทฺธ.(ไทย) ๓๓/๑๔๑/๕๘๖.

พระพุทธองค์ทรงรอกันว่าภิกษุจะฉันทเสร็จ ในอรรถกถาแห่ง สีสักขันธวรรค มีอธิบายปุเรกัตตกิจของพระพุทธเจ้าไว้ว่า พระผู้มีพระภาคทำภักตกิจเสร็จแล้วทรงตรวจดูจิตสันดานของสัตว์เหล่านั้น ทรง แสดงพระธรรมเทศนาโปรดให้บางพวกตั้งอยู่ในสรัณคมนบางพวกตั้งอยู่ในศีลธบางพวกตั้งอยู่ในโสดาปัตติผลสกทาคามีผลอนาคามีผลอย่างใด อย่างหนึ่งบางพวกบวชแล้วตั้งอยู่ในพระอรหัตซึ่งเป็นผลเลิศทรง อนุเคราะห์มหาชนตั้งพรณนามาฉันทนั้นแล้วทรงลุกจากอาสนะเสด็จไป ยังพระวิหารครั้นแล้วประทับนั่งบนพุทธอาสนอันบวรซึ่งปูลาดไว้ ในมณฑลศาลาทรงรอกยการเสร็จภักตกิจของภิกษุทั้งหลายครั้งภิกษุ ทั้งหลายเสร็จกิจเรียบร้อยแล้วภิกษุผู้อุปัฏฐากก็กราบทูลพระผู้มีพระ ภาคให้ทรงทราบ ลำดับนั้นพระผู้มีพระภาคก็เสด็จเข้าพระคันธกุฎีนี้เป็น กิจในปุเรกัตก่อน แม้ในสังยุตตนิกาย สคาถวรรคก็อธิบายทำนอง เดียวกัน

ในอุทาน ในพาหิยสูตร พระพุทธเจ้าทรงทราบว่าพาหิยะ เหนื่อยเพราะการเดินทางมีอินทรีย์ยังไม่แก่กล้า จึงเสด็จไปบิณฑบาต ตั้งคำว่า ฝ่ายพระผู้มีพระภาคทรงทราบว่าพาหิยะมาถึงทรงพระดำริว่า ชั้นแรกอินทรีย์ของท่านพาหิยะยังไม่แก่กล้าแต่ในระหว่างชั่วครู่หนึ่งจัก ถึงความแก่กล้าแล้วรอกยให้ท่านมีอินทรีย์แก่กล้าจึงแวดล้อมด้วยภิกษุ สงฆ์หมู่ใหญ่เสด็จทรงบาตรยังกรุงสาวัตถีในขณะนั้นและท่านพาหิยะนั้น ก็เข้าไปยังพระเชตวันเห็นภิกษุเป็นอันมากฉันทภัตตอาหารเข้าแล้วจงกรม อยู่ในอัปภิกาสกลางแจ้งเพื่อปลดเปลื้องความเกียจคร้านกายจึงถามว่า บัดนี้พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ที่ไหนภิกษุทั้งหลายกล่าวว่าพระผู้มีพระ ภาคทรงบาตรยังกรุงสาวัตถีแล้วถามว่าท่านเล่ามาแต่ไหน ? ท่านตอบ

ว่ามาจากท่าสุปปราระภิกษุทั้งหลายกล่าวว่าท่านมาไกลเขยื้อนึ่งก่อนจง
ล้างเท้าทาน้ำมันแล้วพักสักหน่อยหนึ่งในเวลาพระองค์กลับมาจักเห็น
พระศาสดาท่านพาหิยะกล่าวว่าท่านขอรับกระผมไม่รู้อันตรายแห่งชีวิต
ของตนโดยวันเล็กน้อยกระผมไม่ยืนไม่นั่งนานแม้ในที่ไหนๆมาสิ้น
ระยะทาง๑๒๐โยชน์พอเฝ้าพระศาสดาแล้วจึงจักพักผ่อนจึงรีบด่วนไปยัง
กรุงสาวัตถีเห็นพระผู้มีพระภาคผู้รุ่งโรจน์ด้วยพุทธสิริหาที่เปรียบปาน
มิได้ จึงเข้าเฝ้าและทูลให้ทรงแสดงธรรมให้ฟัง พระพุทธองค์ทรงห้าม ๒
ครั้ง พอครั้งที่ ๓ ตรัสแสดงธรรมว่า เห็น ก็สักว่าเห็น คือ สักว่าการเห็นรู
ปายตนะด้วยจักขุวิญญาณอธิบายว่าเธอพึงศึกษาว่าจักขุวิญญาณเห็นซึ่ง
รูปในรูปเท่านั้นหาเห็นสภาพลักษณะมีอนิจจลักษณะเป็นต้นไม่ฉันใดรูป
ที่เหลือจักเป็นเพียงอันเราเห็นด้วยวิญญาณที่เป็นไปทางจักขุทวารนั้น
เท่านั้น

เรื่องรอให้พร้อมก่อน ในอรรถกถาแห่งอุทาน มีอรรถาธิบาย
กล่าวไว้ว่า ในเวลาเช้าพระผู้มีพระภาคแวดล้อมไปด้วยภิกษุสงฆ์เสด็จ
เข้าไปยังกรุงสาวัตถีเสวยพระกระยาหารที่พวกภิกษุจัดบิณฑบาตที่ตน
ได้มาด้วยดีถวายเสด็จออกจากกรุงสาวัตถีพร้อมด้วยภิกษุทั้งหลายแล้ว
เสด็จเข้าพระวิหารประทับยืนที่หน้ามุขพระคันธกุฎีทรงประทานสุคโต
วาทตามที่ยกขึ้นแสดงแก่ภิกษุทั้งหลายผู้มาเฝ้าแล้วเมื่อภิกษุเหล่านั้น
ไปยังที่พักกลางวันมีโคนไม้ในป่าเป็นต้นจึงเสด็จเข้าพระคันธกุฎียังอยู่
ตลอดวันด้วยสุขอันเกิดแต่ผลสมาบัติแล้วเสด็จออกจากสมาบัติตามเวลา
ที่กำหนดไว้ทรงพระดำริว่าบริษัท๔ รอคอยเราเข้าไปนั่งเต็มวิหารทั้งสิ้น
บัดนี้ถึงเวลาที่เราจะเข้าไปยังธรรมสภามณฑลเพื่อแสดงธรรมดังนี้แล้ว
จึงเสด็จลุกจากอาสนะออกจากพระคันธกุฎีอันหอมตลบประดุจไกรสร

ราชสีห์ออกจากถ้ำทองมีพระดำเนิรเรื่องกรายสง่างามด้วยพระวรกายอันไม่โยกโคลงทรงกระทำวิหารทั้งสิ้นให้มีแสงสว่างเป็นอันเดียวกันด้วยรูปกายสมบัติอันรุ่งโรจน์ฉายพระพุทธรัศมีมีพรรณฉะฉานเข้าไปยังอุฏฐานศาลา

เรื่องพระอุตตระ^{๑๓} มีเรื่องกล่าวไว้ว่า เกิดเป็นบุตรของพราหมณ์มหาศาลในพระนครราชคฤห์ได้มีนามว่าอุตตระเขาบรรลุนิติภาวะแล้วถึงความสำเร็จในวิชาของพราหมณ์เป็นผู้เกิดมาทำโลกให้เจริญโดยรูปโดยวิชาโดยวัยและโดยศึลาจารย์ว้ตรมหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธว่าสการะเห็นสมบัตินั้นของเขาแล้วเป็นผู้มีความประสงค์จะยกธิดาของตนให้แจ้งความประสงค์ของตนแล้วเขาปฏิเสธความหวังดีนั้นเพราะความเป็นผู้มีอัธยาศัยน้อมไปในพระนิพพานเข้าไปนั่งใกล้พระธรรมเสนาบดีฟังธรรมในสำนักตามเวลาที่เหมาะสมได้เป็นผู้มีศรัทธาบวชแล้วเป็นผู้สมบูรณ์ด้วยวัตรปฏิบัติพระเถระก็โดยสมัยนั้นอาหารบางอย่างเกิดแก่พระเถระเพื่อจะจัดถวายพระเถระอุตตระสามเณรจึงถือเอาบาตรจีวรออกจากวิหารไปแต่เช้าทีเดียววางบาตรไว้ที่ริมฝั่งทะเลสาบ ในระหว่างทางเดินไปใกล้น้ำแล้วล้างหน้าลำดับนั้นโจรทำลายอุโมงค์คนหนึ่งถูกเจ้าหน้าที่ติดตามหนีออกจากพระนครโดยทางประตูด้านหน้านั้นแหละใส่ห่อธันนะที่ตนลักมาไว้ในบาตรของสามเณรแล้วหนีไปสามเณรเดินเข้าไปใกล้บาตรพวกราชบุรุษที่ติดตามโจรมาเห็นห่อของในบาตรของสามเณรจึงกล่าวว่าสามเณรนี้เป็นโจรสามเณรนี้ประพฤติเป็นโจรแล้วจับสามเณรมัดมือไพล่หลังส่งให้วัสสการพราหมณ์ก็ในครั้ง

^{๑๓} พุ.เถร.(บาลี) ๑/-/๓๗๑-๓๗๒.

นั้นวัชการพราหมณ์ได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งผู้วินิจฉัยคดีของพระราช
 สั่งการลงโทษประหารและทรมานได้เขาไม่ยอมไต่สวนทวนพยานเลยสั่ง
 ให้เอาหลาวเสียบประจานสามแฉกรั้งเป็นๆ เพราะผูกอาฆาตว่าเมื่อก่อน
 สามแฉกรไม่เอื้อเพื่อคำของเราไปบวชในลัทธินอกรีตนอกรอยลำดับนั้น
 พระผู้มีพระภาคทรงตรวจดูความแก้รอบแห่งญาณของอุตรสามแฉกร
 แล้วเสด็จไปสู่ที่นั่นทรงวางพระหัตถ์ซึ่งมีพระองคฺุเลียวอ่อนนุ่มคลุมด้วย
 เปลวรัศมีประดุจสายธารทองคำสีแดงธรรมชาติที่กำลังหลั่งอยู่เพราะ
 ประกอบด้วยรัศมีสีขาวแพรวพราวไปด้วยแสงแห่งแก้วมณีที่นิ้วมืออัน
 สั่นพริ้วอยู่บนศีรษะของอุตรสามแฉกรแล้วตรัสว่าดูก่อนอุตระนี้เป็นผล
 ของกรรมเก่าเกิดขึ้นแล้วแก่เธอเธอต้องทำความอดกลั้นด้วยกำลังแห่ง
 การพิจารณาในผลของกรรมนั้นแล้วทรงแสดงธรรมตามสมควรแก่
 อธิษาศัยอุตรสามแฉกรกลับได้ปีติและปราโมทย์อันโอฬารเพราะความ
 เป็นผู้มีความเลื่อมใสและโสมนัสอันเกิดแล้วด้วยสัมผัสแห่งพระหัตถ์ของ
 พระศาสดาคัล้ายกับทรงราตรด้วยน้ำอมฤตก้าวขึ้นสู่วิปัสสนาบรรค
 ตามที่สั่งสมไว้ยังกิเลสทั้งปวงให้สิ้นไปแล้วตามลำดับแห่งมรรคในทันใด
 นั้นเองเพราะถึงความแก้รอบแห่งญาณและเพราะเทศนาอันงดงาม
 ไพเราะของพระศาสดา ก็อุตรสามแฉกรเป็นผู้มีปัญญาฉลุขึ้นจาก
 หลาวแล้วยืนอยู่ในอากาศแสดงปาฏิหาริย์ด้วยความอนุเคราะห์ให้ผู้อื่น
 มหาชนได้เกิดมีจิต อัจฉรยในปรากฏการณ์ที่ไม่เคยมีแผล (เก่า) ของ
 ท่านได้ผุดขึ้นในทันใดนั้นเองท่านอันภิกษุทั้งหลายถามว่าอาวุโสท่าน
 เสวยทุกข์เช่นนั้นอยู่สามารถชวนชวาววิปัสสนาได้อย่างไร ? เมื่อจะ
 แสดงความว่าดูก่อนอาวุโสจะป่วยกล่าวไปใยถึงโทษในสงสารของเราก็
 สภาพของสังขารทั้งหลายท่านทั้งหลายก็เห็นดีแล้วเราแม้เสวยทุกข์

เช่นนั้นอยู่อย่างนี้ก็ยังสามารถเจริญวิปัสสนาแล้วบรรลุพระอรหัตได้พระ
 เถระให้อิโวกาทแก่ภิกษุทั้งหลายว่าก็เพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลายเหล่านี้ผู้
 มีใจยังไม่ถึงความสิ้นไปแห่งอาสวะพึงกระทำความอุตสาหะเพื่อบรรลุ
 ความสิ้นไปแห่งอาสวะนั้น

เรื่องพระวักกलि^{๑๔} มีปรากฏในอปทาน กล่าวไว้ว่า ท่านได้บังเกิด
 ในตระกูลพราหมณ์ในกรุงสาวัตถีมารดาบิดาได้ตั้งชื่อเขาว่าวักกलिเพราะ
 มีผิวพรรณดั่งทอง ท่านเจริญวัยแล้วเล่าเรียนไตรเพทจนจบในศิลป
 ศาสตร์ของพวกพราหมณ์ทั้งหมด (วันหนึ่ง) เห็นพระศาสดามองดูรูป
 กายสมบัติไม่อิมจึงเที่ยวจาริกไปกับพระศาสดาเขาคิดว่าเราอยู่แต่ใน
 บ้านก็จักไม่ได้เห็นพระศาสดาตลอดกาลเป็นนิตย์แล้วจึงบวชในสำนัก
 ของพระศาสดาเว้นเวลาขบฉันและเวลาการทำสรีริกเจทานั้นส่วนเวลาที่
 เหลือก็จะไปยืนอยู่ในที่ที่สามารถจะเห็นพระทศพลได้ยอมละหน้าที่อื่น
 เสียไปเฝ้าดูอยู่แต่พระผู้มีพระภาคอย่างเดียวเท่านั้นพระศาสดาทรงคอย
 ความแสรบแห่งญาณ ของเธอถึงเธอจะเที่ยวติดตามไปดูรูปหลายเวลา
 ก็มีได้ตรัสอะไรๆจนถึงวันหนึ่งจึงตรัสว่าดูก่อนวักกलिจะมีประโยชน์อะไร
 ด้วยการที่เธอต้องมาดูร่างกายอันเปื่อยเน่านี้วักกलिเอยผู้ใดเห็นธรรมผู้
 นั้นชื่อว่าเห็นเราผู้ใดเห็นเราผู้นั้นชื่อว่าเห็นธรรมก็วักกलिเห็นธรรมอยู่ก็
 ชื่อว่าเห็นเราแม้เมื่อพระศาสดาตรัสสอนอยู่อย่างนี้พระเถระก็ไม่อาจจะ
 ละการมองดูพระศาสดาแล้วไปในที่อื่นได้แค่นั้นพระศาสดาจึงทรงดำริ
 ว่าภิกษุนี้ไม่ได้ความสังเวชจักไม่ได้ตรัสรู้แน่พอใกล้วันเข้าพรรษาจึงทรง
 ขับไล่พระเถระไปด้วยพระดำรัสว่าวักกलिเธอจงหลีกไปเสียเถิดเธออุก

^{๑๔} พุ.อป.อ.(บาลี) ๒/-/๒๖๕-๒๖๖.

พระศาสดาทรงขับไล่แล้วจึงไม่สามารถจะอยู่ต่อพระพักตร์พระศาสดา ได้คิดว่าเราไม่ได้เห็นพระศาสดาจะมีชีวิตอยู่ไปทำไมดังนี้แล้วจึงขึ้นไป ที่ปากเหวนภูเขาคิชฌกูฏพระศาสดาทรงทราบความเป็นไปนั้นของเธอ แล้วทรงดำริว่าภิกษุนี้เมื่อไม่ได้รับความเบาใจจากสำนักของเรา ก็จะพึง ทำให้อุปนิสัยแห่งมรรคและผลพินาศไปแล้วทรงแสดงพระองค์เปล่งพระ โอภาสตรัสว่าภิกษุผู้มากไปด้วยความปราโมทย์เลื่อมใสใน พระพุทธศาสนาจะพึงบรรลุบารมีอันสงบบันเข้าไปประทับสังขารเป็นสุขได้ ทรงเหยียดพระหัตถ์ตรัสว่ามานี้เถิดวัฏฏะภิกษุจะได้เกิดปีติและโสมนัส ใจเป็นกำลังว่าเราจะได้เห็นพระทศพลแล้วความไม่เลื่อมเราได้แล้วด้วย พระดำรัสว่าจงมาแล้วคิดว่าเราจะไปทางไหนแล้วไม่รู้หนทางที่ตน จะไปเฝ้าจึงไปในอากาศเฉพาะพระพักตร์พระศาสดาโดยเอาเท้าข้าง หนึ่งเหยียบบนภูเขารำพึงถึงพระคาถาที่พระศาสดาได้ตรัสแล้วข่มปีติใน อากาศนั้นแลบรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยปฏิสัมภิทา แล้วข่ม

เรื่องพระภัททช^{๑๕} มีเรื่องเล่าไว้ในอุทานไว้ว่า ในครั้งนั้นพระ ศาสดาทรงจำพรรษาอยู่ในพระนครสาวัตถีเสด็จไปภัททียนครพร้อมกับ ภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่เพื่อจะทรงสงเคราะห์ภัททชกุมารทรงคอยความแก่ กล้าแห่งญาณของภัททชกุมารจึงประทับอยู่ณชาตียาวันแม้ภัททชกุมาร นั่งอยู่บนปราสาทชั้นบนเปิดสืหบัญชรมองดูเห็นมหาชนเดินทางไปฟัง ธรรมในสำนักของพระผู้มีพระภาคจึงถามว่ามหาชนกลุ่มนี้ไปที่ไหน ทราบเหตุนั้นแล้วไปสู่สำนักของพระศาสดาด้วยบริวารเป็นอันมากแม้

^{๑๕} ขุ.อ.ป.อ.(บาลี) ๒/-/๓๖๒-๓๖๓.

เองพึงธรรมอยู่ทั้งๆที่ระดับประดาไปด้วยอาภรณ์ทั้งปวงยังกิเลสทั้งมวลให้สิ้นไปบรรลุพระอรหัตแล้ว

เรื่องราวให้อุบาสกคนสำคัญมาถึงก่อน ในอรรถกถาแห่งอุทานสุปปพุทธกถุณทิสสูตร^{๑๖} กล่าวไว้ว่าวันหนึ่งพระผู้มีพระภาคแวดล้อมไปด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่เสด็จเข้าไปบิณฑบาตยังกรุงราชคฤห์ทรงเสวยบิณฑบาตที่พวกภิกษุได้มาด้วยดีเสด็จกลับจากบิณฑบาตภายหลังภัตแวดล้อมด้วยภิกษุจำนวนเล็กน้อยเสด็จออกรอคอยการมาของอุบาสกผู้ถวายทานและภิกษุที่เหลือได้ยืนในถิ่นที่รื่นรมย์แห่งหนึ่งภายในพระนครนั่นเองในทันใดนั้นเองภิกษุทั้งหลายมาจากที่นั้นๆพากันแวดล้อมพระผู้มีพระภาคฝ่ายอุบาสกทั้งหลายเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคด้วยหมายใจว่าจักฟังอนุโมทนาถวายบังคมแล้วกลับมาได้มีการประชุมใหญ่ขึ้นแล้วพระผู้มีพระภาคทรงแสดงอาการนั่งในขณะนั้นนั้นเองภิกษุทั้งหลายปูลาดอาสนะอันสมควรแต่พระพุทธเจ้าลำดับนั้นพระผู้มีพระภาคทรงทำประเทศนั้นทั้งสิ้นให้สว่างไสวด้วยพระรูปโฉมอันหาอุปมามิได้แวดล้อมไปด้วยหมู่ภิกษุประทับนั่งบนบรรพตที่บรรจงจัดไว้ทรงบันลือสีหนาททรงแสดงธรรมด้วยพระสุรเสียงดุจเสียงพรหมอันไพเราะดุจเสียงร้องของนกกการเวกฝ่ายภิกษุทั้งหลายแลเป็นผู้มักน้อยสันโดษชอบสงัดไม่คลุกคลีปรารภความเพียรมีใจเป็นสมาธิชอบตักเตือนตนติเตียนบาปผู้กล่าวสอนอดทนต่อถ้อยคำสมบุรณ์ด้วยศีลสมาธิปัญญาวิมุตติและวิมุตติญาณทัสสนะห่มบังสุกุลจีวรสีเมฆแวดล้อมพระผู้มีพระภาคดุจช้างตระกูลคันธะซึ่งสวมเกราะไว้ด้วยดีเจียโสตกลงสดับพระธรรมเทศนาฝ่าย

^{๑๖} พุ.อุ.อ.(ไทย) ๑/๔๓/๓๔๕.

อุบาสกทั้งหลายนุ่งห่มผ้าเรียบร้อยมีอุตราสงค์สะอาดในเวลาเช้ายังมหา
ทานให้เป็นไปบูชาพระผู้มีพระภาคด้วยสักการะมีของหอมและระเบียบ
ดอกไม้เป็นต้นถวายบังคมแล้วแสดงอาการนอบน้อมแก่ภิกษุสงฆ์
แวดล้อมพระผู้มีพระภาคและภิกษุสงฆ์สรวลมือและเท้าเจียโสตกลงสดับ
ธรรมโดยเคารพ

เรื่องนายนนทโคบาล^{๑๗} มีเรื่องเล่าไว้ว่า พระศาสดาทรงรอความ
ความแก่กล้าแห่งญาณของเขายู่ไม่เสด็จไปแล้ว (ครั้ง) ทรงทราบ
ความที่เขาเป็นผู้มีญาณแก่กล้าแล้ววันหนึ่งอันภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่แวดล้อม
แล้วเสด็จจาริกไปอยู่ทรงแหวะจากหนทางประทับนั่งแล้วที่โคนต้นไม้แห่ง
ใดแห่งหนึ่งซึ่งใกล้สถานที่อยู่ของเขานายนนทะไปสู่สำนักของพระ
ศาสดาถวายบังคมกระทำปฏิสันถารนิมนต์พระศาสดาแล้วได้ถวายปัญจ
โครสทานอันประณีตแก่ภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประธานสิ้น๗วันใน
วันที่๗พระศาสดาทรงกระทำอนุโมทนาเสร็จแล้วตรัสอนุบุพพิกเถาต่าง
โดยทานถาเป็นต้นในเวลาจบถานายโคบาลก็ชื่อนนนทะตั้งอยู่ในโสดา
ปัตติผลรับบาตรของพระศาสดาตามส่งเสด็จพระศาสดาไปไกลเมื่อพระ
ศาสดารับสั่งให้กลับด้วยพระดำรัสว่าอุบาสกจงหยุดเถิดถวายบังคมพระ
ศาสดากลับแล้ว

เรื่องนายนนทะ^{๑๘} มีเรื่องเล่าไว้ว่า ผู้รักษาฝูงโคคนหนึ่งโดยชื่อ
ชื่อนนนทะได้ยินว่านายนนทะนั้นเป็นคนมั่งคั่งมีทรัพย์มากมีโภคะมาก
รักษาฝูงโคของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีหลีกเลี่ยงการกดขี่ของพระราชา
โดยทำเป็นคนเลี้ยงโครักษาทรัพย์ของตนเหมือนเกษียชฎิลหลีกเลี่ยง

^{๑๗} พุ.ธ.อ.(บาลี) ๑/๔๒/๒๔๒.

^{๑๘} พุ.อุ.อ.(ไทย) ๑/๓๓/๒๕๖-๒๕๗.

การกดขี่ด้วยเพศบรรพชาฉะนั้นเขาถือเอาปัญญาโครตตามกาลเวลามายัง
 สำนักของมหาเศรษฐีแล้วมอบให้แล้วไปยังสำนักพระศาสดาพบพระ
 ศาสดาฟังธรรมและอ่อนวอนพระศาสดาเพื่อเสด็จมายังที่อยู่ของคนพระ
 ศาสดาทรงรอความแก่กล้าแห่งญาณ ของเธอนั้นแหละภายหลังทรง
 แวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่เสด็จจาริกไปในชนบททราบว่บัดนี้เธอมี
 ญาณแก่กล้าแล้วจึงเสด็จแวะลงจากทางไม้ไกลแต่ที่ที่เธออยู่ประตูทับ
 นังณโคณไม้แห่งหนึ่งรอกการมาของเธอฝ่ายนายนั้นทราบข่าวว่าพระ
 ศาสดาเสด็จจาริกชนบทไปจากนี้จึงหรรษาร่าเริงรีบไปเฝ้าพระศาสดา
 ถวายบังคมอันพระศาสดาทรงกระทำปฏิสันถารแล้วนังณ ที่ควรส่วน
 ข้างหนึ่งลำดับนั้นพระศาสดาทรงแสดงธรรมแก่เธอเธอดำรงอยู่ในโสดา
 ปัตติผลแล้วนิมนต์พระผู้มีพระภาคได้ถวายข้าวปายาส ๗วันในวันที่๗
 พระผู้มีพระภาคทรงกระทำอนุโมทนาแล้วเสด็จหลีกไป

พระสาวกกับคำว่ารอ

พระสาวกบางรูป แม้จะบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์แล้ว แต่
 ท่านก็ยังไม่นิพพานทันที อยู่กับชาวโลก เพื่อบำเพ็ญประโยชน์ และ
 ความสุขแก่พหูชน ดังคำในภิกขุสูตตรว่า บุคคลรู้ว่าร่างกายนี้ต้องแตก
 สลายไปและวิญญูณก็ต่อเมื่อไปเห็นภัยในอุปธิทั้งหลายแล้ว ย่อม
 ล่วงพ้นความเกิดและความตายได้ บรรลุถึงธรรมเป็นที่สงบอย่างยิ่งแล้ว
 ชื่อว่าอบรมตนได้แล้วรอคอยอยู่แต่เวลาเท่านั้น^{๑๙}

^{๑๙} พุ.อิติ.(ไทย) ๒๕/๗๘/๔๓๘.

เรื่องพระมหากัจจายนะกับนายโสนอุบาสก^{๒๐} ซะลวยยังไม่ให้
 บวชเพราะรอคอยความแก่กล้าแห่งญาณ ในอรรถกถาแห่งอุทาน กล่าว
 ไว้ว่าโสนอุบาสกแจ้งถึงเหตุที่ตนตรึกในที่ลับด้วยอาการอย่างนี้แก่พระ
 เถระแล้วมีความประสงค์จะปฏิบัติตามนั้นจึงเรียนว่าขอพระผู้เป็นเจ้า
 มหากัจจายนะจงให้กระผมบวชเถอะขอรับฝ่ายพระเถระใคร่ครวญว่า
 ญาณของเธอยังไม่แก่กล้าก่อนจึงรอคอยความแก่กล้าของญาณห้าม
 ความพอใจในบรรพชา

ในสภียสูตรก็กล่าวไว้ทำนองเดียวกันว่า บุคคลใดอบรม
 อินทรีย์ทั้งหลายได้แล้วในโลกทั้งปวงทั้งภายในและภายนอกรู้ชัดทั้งโลก
 นี้และโลกหน้ารอคอยอยู่แต่เวลาเท่านั้นบุคคลนั้นผู้อบรมตนแล้วเช่นนี้
 บัณฑิตเรียกว่าผู้ฝึกตนแล้ว^{๒๑} แม้พระวังคีสเถระเมื่อบรรลุอรหัตผลแล้ว
 ก็กล่าวทำนองเดียวกันว่า บัณฑิตผู้มีจิตตั้งมั่นแล้วตลอดกาลนานผู้ไม่
 ลวงโลกผู้มีปัญญาแก่กล้าผู้ไม่ทะเยอทะยานเป็นมุนีถึงบพอันระงับแล้ว
 อาศัยพระนิพพานเป็นผู้ดับกิเลสได้แล้วย่อมรอคอยกาล(เป็นที่
 ปรีนิพพาน)

พระเถระบางรูป ก็อยู่เพราะอยู่ ดังคำในสังกัจจณาเถรคาถาที่
 ท่านกล่าวไว้ว่า อาตมาออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิตเพื่อประโยชน์ใด
 ประโยชน์นั้นอันเป็นที่สิ้นไปแห่งสังโยชน์ทั้งปวง อาตมาก็ได้บรรลุแล้ว
 อาตมาไม่อยากตาย ไม่อยากเป็นอยู่ แต่อาตมารอคอยเวลาอยู่ เหมือน
 ลูกจ้างทำการทำงานคอยค่าจ้าง อาตมาไม่อยากตาย ไม่อยากเป็นอยู่ แต่

^{๒๐} พ.อุ.อ.(ไทย) ๑/๓๓/๓๘๑.

^{๒๑} พ.สุ.(ไทย) ๒๕/๕๒๒/๖๒๑.

อาตมามีสติสัมปชัญญะอยู่เฉพาะหน้าคอยเวลาอันควร^{๒๒} ในขทิรวินัย
 เรวัตเถรคาถา อัญญาสิโกณฑัญญเถรคาถา ก็กล่าวทำนองเดียวกัน หรือ
 ดังคำในมิกขาลเถรคาถา ก็กล่าวไว้ทำนองเดียวกัน ว่ารอนิพพาน ว่า
 ประทีปที่มีเปลวไฟน้อย ย่อมดับไปเพราะลม เหมือนแถววัลย์หลุ่ดร่วง
 เพราะลมฉันทไต่ เธอผู้มีโคตรเหมือนพระอินทร์ แม้เธอก็ฉันทนั้น อย่าถือ
 มัน จงกำจัดมารเสีย จงปราศจากความกำหนัดพอใจในเวทนาทั้งหลาย
 จงเป็นผู้สงบเย็นรอคอยกาลปรินิพพานในอัทธภาพนี้แล^{๒๓}

อรรถกถาอธิบายไว้ว่า รอคอยอยู่แต่เวลา หมายถึงรอคอยอยู่
 แต่เวลาเท่านั้น หมายถึงรอคอยเวลาดับขันธปรินิพพาน^{๒๔} ในเถรคาถา
 ส่วนมากมีพระเถระหลายรูป ก็จะรอคอยการปรินิพพานเช่นกัน แต่เมื่อ
 ยังไม่ปรินิพพานก็อยู่เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นแสดงธรรมโปรดชาวโลก

ในจุฬวรรคกล่าวไว้ว่า ภิกษุจำนวนมากยืนรอคอยจะเรียนพระ
 วินัยในสำนักของท่านพระอุบาลีจนเมื่อยล้า^{๒๕} ภายหลังทรงอนุญาตให้มี
 แก้อินั่งเรียน

พระเถระบางรูป หรือพระอริยบุคคลบางท่าน ปัญหา
 บางอย่างก็ไซ้จะตอบได้โดยทันที ต้องอาศัยหรือบอกให้คนถามรอชั่วคราว
 ก่อน จึงตอบ ดังคำในสหายตนวรรคที่ จิตตคหบดีนั่งอยู่ครู่หนึ่งจึงได้
 ตอบพระกามภูได้

^{๒๒} พุ.เถร.(ไทย) ๒๖/๖๐๕/๔๔๔.

^{๒๓} พุ.เถร.(ไทย) ๒๖/๔๑๖/๔๑๑.

^{๒๔} พุ.อิติ.อ.(บาลี) ๗๗/๒๗๘.

^{๒๕} วิ.จ. (ไทย) ๗/๓๒๐/๑๓๘.

ในการเจริญอานาปานสติก็มีพื้นฐาน ก็ไม่ควรเร่งร้อน ให้มีความรอคอยไว้ ดังคำที่ว่า ภิกษุนี้ควรเว้นอสังขยอย่างเหล่านี้คือ อวาสดโคจร๑การสนทนา๑บุคคล๑โภชนะ๑ฤดู๑อิริยาบถ๑แล้ว เสพสังขยอย่างเหล่านี้มันแลมนสิการนิมิตนั้นบ่อยๆพระโยคีนั้น ครั้นทำนิมิตให้มันคงด้วยการเสพสังขยอย่างนั้นแล้ว ควรรอคอย ความเจริญองกวมไพบูลย์บำเพ็ญความเพียรไม่ละทิ้งอัปนาโกศล^{๒๖}

บางรูปก็ไม่รอ ทำให้เสียบรรยายการประชุมก็มี ดังคำในหัตถิ สารีปุตตสูตรที่กล่าวไว้ว่า ภิกษุเถระจำนวนมากกลับจากบิณฑบาต ภายหลังฉันอาหารเสร็จแล้ว นั่งประชุมสนทนาภิธรรมกถาอยู่ในโรง ฉันทราพบว่าในที่ประชุมนั้นเมื่อภิกษุผู้เป็นเถระกำลังสนทนาภิธรรมกถา กันอยู่ ท่านพระจิตตหัตถิสารีบุตรก็พูดสอดขึ้นในระหว่าง^{๒๗} ทำให้ พวกภิกษุเตือนว่า รอให้พระมหาเถระพูดจบก่อน

ภิกษุโกสัมพีไปรอคอยพระพุทธรเจ้าก่อน ภายหลังที่ภิกษุชาว โกสัมพีทะเลาะกันเพราะน้ำชำระแล้วชาวบ้านไม่ใส่บาตร ทำให้ภิกษุ โกสัมพีสำนึกผิดและสามัคคีกันดังเดิม และไปรอเข้าเฝ้าพระพุทธรเจ้าที่ กรุงสาวัตถีตั้งคำมัชฌิมนิกาย มัชฌิมปิณณาสกต์ตอนหนึ่งว่า ภิกษุ เหล่านี้บวชเจาะจงพระศาสนาแม้เมื่อพระองค์ทรงกระทำให้สามัคคีกัน ก็ไม่ยอมสมัคสมานสามัคคีกันเช่นนี้จะเชื่อฟังใครเล่าพอกันที่พวกเรา อย่าถวายเป็นภิกษุแก่ภิกษุเหล่านี้ครั้งวันรุ่งขึ้นภิกษุเหล่านั้นเที่ยวไป บิณฑบาตทั่วทั้งพระนครไม่ได้ภิกษาแม้สักทัพพีเดียวกลับวิหารแล้ว แม้ พวกอุบาสกอุบาสิกาทั้งหลายกล่าวกะภิกษุเหล่านั้นอีกว่าพวกเราจะ

^{๒๖}วิ.มหา.อ.(บาลี) ๑/๑๖๕/๕๕๔.

^{๒๗}อง.ฉก.ก.(ไทย) ๒๒/๖๐/๕๕๔.

ลงทัณฑ์กรรมเช่นนี้แหละแก่ท่านทั้งหลายจนกว่าพวกท่านจะให้พระ
ศาสดาทรงอดโทษภิกษุเหล่านั้นคิดว่าพวกเราจักให้พระศาสดาอดโทษ
เมื่อพระผู้มีพระภาคยังไม่ทันเสด็จถึงพระนครสาวัตถีได้ไปรอคอยอยู่ใน
เมืองสาวัตถีแล้วพระศาสดาทรงแสดงเภทกรวัตถุ ๑๘ประการแก่ภิกษุ
เหล่านั้นแล้ว อีกเรื่องหนึ่ง พระเมฆิยะก็เป็นอีกรูปหนึ่งที่ไม่รู้จักคำว่ารอ
แม้พระพุทเจ้าจะตรัสห้ามก็ไม่ยอมทำตาม สุดท้ายเมื่อไปบำเพ็ญเพียร
ที่ป่า ก็ไม่สามารถหลุดพ้นได้

พระมหากษัตริย์กับคำว่ารอ

ในพระสูตร ในมหาโควินทสูตร กล่าวไว้ว่ากษัตริย์ทั้ง ๖
พระองค์ตรัสว่า ถ้าเช่นนั้น ท่านมหาโควินทะขอจงรอคอยสัก ๗ ปี
เมื่อเวลาล่วง ๗ ปี พวกเราจะออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ท่านมี
คติใดพวกเราก็จะมีคตินั้นด้วย ท่านมหาโควินทพราหมณ์กราบทูลว่า
‘ขอเดชะใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท เวลา ๗ ปี นานเกินไป ข้าพระองค์ไม่
อาจรอคอยพระองค์อยู่ได้ถึง ๗ ปี ก็ใครจะรู้(ชะตา)ชีวิตได้เล่า บุคคล
ต้องไปปรโลก บัณฑิตจึงควรกำหนดรู้ด้วยปัญญา ควรทำกุศลควร
ประพฤติพรหมจรรย์ผู้เกิดมาแล้วไม่ตายไม่มีและมีการลดเวลาลงมา
เรื่อยๆจนกระทั่งถึงที่กษัตริย์ทั้ง ๖ พระองค์ตรัสว่า ถ้าเช่นนั้น
ท่านโควินทะขอจงรอคอยสัก ๗ วันพอให้พวกเราสั่งสอนเรื่องราชกิจกับ
บุตรและพี่ชายน้องชายของตน ๆ เสียก่อน เมื่อเวลาล่วงไป ๗ วัน
พวกเราจะออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ท่านมีคติใด พวกเราก็จะมี

คดีนั้นด้วยท่านโควินทพราหมณ์กราบทูลว่า ‘ขอเดชะใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท เวลา ๗ วันไม่นานเกินไปข้าพระองค์จักรอคอยสัก ๗ วัน’^{๒๘}

ชาวบ้านกับพระภิกษุสงฆ์แตกต่างกัน ในการประชุม ดังคำใน มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ที่พระเจ้าปเสนทิโกศลกราบทูลพระผู้มีพระภาคว่า อีกประการหนึ่งหม่อมฉันเป็นชัตตยราชได้มูรธาภิเษกแล้ว ย่อมสามารถจะให้ข้าคนที่ควรฆ่าได้จะให้รับคนที่ควรรับก็ได้จะให้ เนรเทศคนที่ควรเนรเทศก็ได้เมื่อหม่อมฉันนั่งอยู่ในที่วิวินิจฉัยความก็ยังมี คนทั้งหลายพูดสอดขึ้นในระหว่างๆหม่อมฉันจะห้ามว่าดูก่อนท่านผู้เจริญทั้งหลายเมื่อเรานั่งอยู่ในที่วิวินิจฉัยความท่านทั้งหลายอย่าพูดสอดขึ้นในระหว่างจรรคคอยให้สุดถ้อยคำของเราเสียก่อนดังนี้ก็ได้คนทั้งหลายก็ยังพูดสอดขึ้นในระหว่างถ้อยคำของหม่อมฉันข้าแต่พระองค์ผู้เจริญแต่หม่อมฉันได้เห็นภิกษุทั้งหลายในธรรมวินัยนี้ในสมัยใดพระผู้มีพระภาคทรงแสดงธรรมแก่บริษัทหลายร้อยในบริษัทนั้นสาวกทั้งหลายของพระผู้มีพระภาคไม่มีเสียงจามหรือเสียงไอเลยข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เรื่องเคยมีมาแล้วพระผู้มีพระภาคทรงแสดงธรรมแก่บริษัทหลายร้อยในบริษัทนั้นสาวกของพระผู้มีพระภาครูปหนึ่งได้ไอขึ้นเพื่อนพรหมจรรย์รูปหนึ่งได้เอาเข้ากระตุนเธอรูปนั้นด้วยความประสงค์จะให้เธอรู้สึกตัวว่า ท่านจงเงิบเสียงอย่าได้ทำเสียงดังไปพระผู้มีพระภาคผู้เป็นศาสดาของเราทั้งหลายกำลังทรงแสดงธรรมอยู่หม่อมฉันเกิดความคิดขึ้นว่าน่าอัศจรรย์หนอไม่เคยมีมาได้ยินว่าบริษัทจักเป็นอันพระผู้มีพระภาคทรงฝึกดีแล้วอย่างนี้โดยไม่ต้องใช้อาชญาโดยไม่ต้องใช้ศาสตราข้าแต่

^{๒๘}ที่.ม.(ไทย) ๑๐/๓๒๓/๒๕๒-๒๕๔.

พระองค์ผู้เจริญหม่อมฉันไม่เคยได้เห็นบริษัทอื่นที่ฝึกได้ดียวนี้ นอกจากธรรมวินัยนี้แม้ข้อนี้ก็เป็นความเลื่อมใสในธรรมในพระผู้มีพระภาคของหม่อมฉัน ในเถรีคาถามีการกล่าวถึงนางปฐาจาราคลอดลูกคนที่ ๒ ทางและให้สามีไปตัดกิ่งไม้มาบังฝน และมองดูรอคอยสามีตลอดคืนยังรุ่ง ก็ไม่เห็นสามีกลับมา เหตุเพราะสามีถูกงูกัดตายนั่นเอง ทำให้นางต้องนอนเป็นทุกข์กอดลูกทั้ง ๒ คนด้วยความยากลำบากยิ่ง

เทพและสัตว์กับคำว่ารอ

สมัยที่พระพุทธเจ้ายังเสวยพระชาติเป็นธรรมิกเทพบุตร ก็รอเช่นกัน ดังคำในจரியปิฎกตอนหนึ่งว่า ในกาลที่เราเป็นเทพบุตรนามว่า ธรรมะ มีศักดิ์ใหญ่ มีฤทธิ์มาก มีบริวารมาก เป็นผู้อนุเคราะห์โลกทั้งปวง เราชักชวนมหาชนให้สมาทานกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ พร้อมทั้งมิตรสหาย พร้อมทั้งบริวารชนเที่ยวไปยังบ้านและนิคม ครั้งนั้นเทพบุตรผู้ลามก เป็นผู้ตระหนี่ แสดงอกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ แม้เทพบุตรนั้น พร้อมทั้งมิตรสหาย พร้อมทั้งบริวารชนก็เที่ยวไปบนแผ่นดินนี้ เราทั้ง ๒ คือธรรมวาทีเทพบุตรและอธรรมวาทีเทพบุตร เป็นศัตรูต่อกัน เราทั้ง ๒ นั่งรถสวนทางกันมาจึงทำแอกรถให้กระทบกัน การทะเลาะอันน่าสะพรึงกลัวย่อมเกิดขึ้นแก่เทพบุตรทั้ง ๒ ผู้ประกอบด้วยกัลยาณธรรมและบาปธรรม มหาสงครามปรากฏแล้วเพื่อต้องการจะให้กันและกันหลีกทางถ้าเราพึงโกรธเคืองอธรรมวาทีเทพบุตรนั้น ถ้าเราพึงทำลายตบะคุณ เราพึงทำอธรรมวาทีเทพบุตรนั้น พร้อมทั้งบริวารให้เป็นดุจธูลีอีกเรื่องหนึ่งเพื่อรักษาศีลไว้ เราจึงระงับจิตได้แล้ว พร้อมทั้งบริวาร ได้

หลักทางให้แก่ธรรมวาทีเทพบุตรผู้ชั่วช้าเพราะทำจิตให้สงบพร้อมกับหลักทางให้แก่ดินได้แยกช่องแก่เทพบุตรผู้ชั่วช้าในขณะนั้น^{๒๙}

สัตว์ที่รอได้ก็รอดตายปลอดภัย ดังคำในอรรถกถามัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ แห่งนพกปานสูตร^{๓๐} อธิบายไว้ว่า เมื่อครั้งก่อนพระโพธิสัตว์อุบัติในกำเนิดวานรมีร่างกายใหญ่เป็นพญาวานรมีวานรหลายพันเป็นบริวารเที่ยวไปที่เชิงภูเขาพญาวานรมีบุญและมีปัญญามากสั่งสอนบริวารว่านี่แม่เจ้าทั้งหลายที่เชิงภูเขานี้มีผลไม้เป็นพิษชื่อว่าสระโบกขรณีก็มีอมมนุษย์หวงแหนพวกเจ้าจงกินผลไม้เฉพาะที่เคยกินเท่านั้น ต้มน้ำเฉพาะที่เคยต้มในช้อนนี้ไม่มีกิจที่พวกเจ้าจะต้องถามเราอนึ่งพวกเจ้ายังไม่ถามถึงผลไม้ที่ไม่เคยกินน้ำที่ไม่เคยต้มกะเราแล้วจงอย่ากินอย่าต้ม วันหนึ่งวานรเหล่านั้นเที่ยวหาอาหารไปถึงเชิงภูเขาแห่งหนึ่งตรวจดูน้ำดื่มเห็นสระโบกขรณีมีอมมนุษย์หวงแหนสระหนึ่งจึงไม่รีบต้มนั่งล้อมอยู่โดยรอบรอคอยมหาสัตว์มามหาสัตว์มาแล้วถามว่าทำไมพวกเจ้าไม่ต้มน้ำกันเล่าพวกวานรตอบว่ารอคอยท่านมาก่อนพญาวานรกล่าวว่าดีแล้วเจ้าทั้งหลายแล้วสำรวจดูรอยเท้าได้เห็นแต่รอยเท้าลงเท่านั้นไม่เห็นรอยเท้าขึ้นเลยจึงได้รู้ว่ามอันตรายทันใดนั้นเองอมมนุษย์ที่เกิดณสระนั้นได้ยื่นแขนน้ำออกเป็นสองข้างรากษสนามีหน้าแดงท้องเขียวมือเท้าแดงเขียวใหญ่เท้าครุปร่างน่าเกลียดกล่าวว่าเพราะเหตุไรพวกเจ้าจึงไม่ต้มน้ำเล่า น้ำอร่อยงต้มซิพวกเจ้าเชื่อคำของพญาวานรนั้นหรือ มหาสัตว์ถามว่าเจ้าเป็นอมมนุษย์สิงอยู่ในสระนี้หรือยกษ์บอกว่าถูกแล้วเราสิงอยู่ในสระนี้มหาสัตว์ถามว่าท่านจับผู้ที่ลงในสระนี้หรือยกษ์ตอบว่าถูกแล้วเรา

^{๒๙} พุ.จரிய. (ไทย) ๓๓/๖๖/๗๕๔.

^{๓๐} ม.ม.อ. (ไทย) ๒/๑๖๖/๑๗๐.

จักกินท่านทั้งหมด มหาสัตว์พูดว่าดูก่อนยักษ์ท่านไม่อาจกินพวกเราได้ ดอกยักษ์ถามว่าก็พวกท่านจักดื่มน้ำหรือมหาสัตว์ตอบว่าถูกแล้วเราจักดื่มยักษ์กล่าวว่า เมื่อเป็นอย่างนั้นแม้ตัวเดียวก็จักไม่พั้นเราไปได้พญาวานรกล่าวว่าเราจักดื่มน้ำและจักไม่ไปสู่อำนาจของท่านดังนี้แล้วจึงให้วานรนำไม้้อลำหนึ่งมาจับที่ปลายแล้วเป่าไปไม้้อได้เป็นช่องเดียวตลอดพญาวานรนั่งบนฝั่งดื่มน้ำพญาวานรได้ให้วานรที่เหลือนำไม้้อมาเฉพาะตัวเป่าแล้วส่งให้เมื่อยักษ์แลดูอยู่นั้นเองวานรทุกตัวก็ได้ดื่มน้ำ

ในจินตนิพนธ์ชาติดกกล่าวไว้ว่า เมื่อกินนร ผู้เป็นสามีกูยิ่ง กินนรทราบข่าวว่ากินนรถูกพระราชาจึง จึงกล่าวต่อว่าและร้องให้ว่า ท่านราชบุตร ขอพระมารดาของพระองค์ จงได้รับความเหือดแห้งพระหฤทัยเหมือนหม่อมฉันผู้รอคอยสามีกินนร^{๓๑} แม้เป็นท้าวสักกะเทวราช ก็ไม่ได้สิทธิเหนือผู้อื่น ในการเข้าพบผู้ทรงศีลหรือดาบสก็ต้องรอกัน ดั่งคำที่อนุสิสดาบสกล่าว(แก่เหล่าศิษย์)ไว้ในสรภังคชาดก ว่า ท้าวมฆวาน ทรงรอคอยโอกาสเพื่อจะตรัสถามปัญหา^{๓๒}

เรื่องกาเปรต ก็เป็นสัตว์ที่ควรใส่ใจ เพราะไม่รู้จักคำว่ารอ ดีพอทำให้สร้างกรรมแล้วไปตกนรกและต่อมากลายเป็นเปรตมีรูปเหมือนกา ดั่งคำในอรธกถาธรรมบท^{๓๓} ตอนหนึ่งว่า ในกาลแห่งพระพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสปะพวกภิกษุมารูปเข้าไปสู่บ้านเพื่อบิณฑบาตพวกมนุษย์เห็นพระเถระทั้งหลายแล้วรักใคร่นิมนต์ให้นั่งที่โรงฉันทาล้างเท้าทาด้วยน้ำมันให้ดื่มข้าวยาคุฎวายของควรรเคียวรอคอยบิณฑบาตกาลนั่งฟังธรรม

^{๓๑} พุ.ชา.ปภินณก.(ไทย) ๒๗/๒๓/๔๒๖.

^{๓๒} พุ.ชา.จตตافیส.(ไทย) ๒๗/๕๗/๖๐๓.

^{๓๓} พุ.ธ.อ.(ไทย) ๒/ (มจร)

อยู่ในกาลจบธรรมกถาพวกภุมมุนุชย์รับบาตรของพระเถระทั้งหลายแล้วให้
เต็มด้วยโภชนะมีรสเลิศต่างๆในเรือนของตนๆแล้วนำมาในครั้งนั้น
ข้าพเจ้าเป็นกาจับอยู่ที่หลังคาแห่งโรงฉันเห็นโภชนะนั้นแล้วได้คาบเอา
คำข้าว๓คำเต็มปาก๓ครั้งจากบาตรอันภุมมุนุชย์ผู้หนึ่งถือไว้, แต่ภัตนั้น
ยังหาเป็นของสงฆ์ไม่, มิใช่เป็นภัตที่เขากำหนดถวายแก่สงฆ์, เป็นภัต
อันเหลือจากที่ภิกษุทั้งหลายฉันอันพวกภุมมุนุชย์พึงนำไปสู่เรือนของตน
บริโภคก็ไม่ใช่, เป็นเพียงภัตที่เขานำมาเฉพาะสงฆ์อย่างเดียวเท่านั้น
ข้าพเจ้าคาบเอาคำข้าว๓คำจากบาตรนั้น, กรรมเพียงเท่านั้นเป็นบุรพ
กรรมของข้าพเจ้า, ข้าพเจ้านั้นทำกาละแล้วใหม่ในอเวจีเพราะวิบากแห่ง
กรรมนั้นในบัดนี้เกิดเป็นกากเปรต(เปรตกา) เสวยทุกขนี้ที่ภูเขาคิณณภูฏ
ด้วยผลกรรมที่เหลือในเพราะกรรมนั้น

ในมาตาสูตร อัญญกนิกาย อังคุตตรนิกาย ท้าวเวสสวัณ
มหาราช ได้หะมา ผ่านบ้านของนันทมาตาอุบาสิกาได้ฟังเสียงสวดปา
รายนสูตร โดยทำนองสรภัญญะแล้ว จึงจะหยุดวิมานพียงอยู่ ณ ที่ใกล้นัก
รอกคอยฟังจนจบ แล้วจึงเสด็จไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค

ชาวบ้านกับคำว่ารอ

ชาวบ้านรอทำบุญถวายอาหาร มุ่งหวังทำบุญแต่พระพุทธรเจ้า
จนเวลาผ่านไป ๒ เดือน ก็ยังไม่มีโอกาสได้ทำบุญถวายทานเลย จึงเข้า
ไปสำรวจ จึงพบสิ่งของ ๒ สิ่ง คือ ข้าวต้มและขนมหวานยังไม่มีในโรง
ทาน ดังนั้น จึงปรึกษาพระอานนท์แล้วได้ทำบุญถวายทาน ดังคำใน
เภสัชขขันธกะ เรื่องพราหมณ์คอยโอกาสถวายภัตตาหาร ที่กล่าวไว้ว่า
พราหมณ์จัดเตรียมข้าวต้มและขนมหวานเป็นจำนวนมากแล้ว น้อม

เข้าไปถวายพระผู้มีพระภาคว่า ขอพระโคตมผู้เจริญ โปรดรับข้าวต้ม และขนมหวานของข้าพระองค์เถิด^{๓๔}

ในนาลกสูตร กล่าวไว้ว่า นาลกดาบสซึ่งสมบุญไว้มาก ได้รับคำพร่ำสอนจากอสิตฤๅษีผู้มีใจเกื้อกูล มีจิตมั่นคงซึ่งเป็นผู้เห็นนิพพานอันบริสุทธิ์อย่างยิ่งในอนาคต จึงเฝ้ารักษาโสดินทรีย์ รอคอยพระชินสีห์อยู่^{๓๕} ในสุดตนิบาต ธิบายไว้อีกว่านาลกดาบสได้ฟังเสียงประกาศในกาลที่พระชินสีห์ทรงประกาศธรรมจักรอันประเสริฐได้ไปเฝ้าพระชินสีห์ผู้องอาจกว่าฤๅษีแล้วเป็นผู้เลื่อมใสได้ทูลถามปฏิบัติทาอันประเสริฐของมุนีกะพระชินสีห์ผู้เป็นมุนีผู้ประเสริฐในเมื่อเวลาคำสั่งสอนของอสิตฤๅษีมาถึงเข้า

ในสาริปุตตเถราปทาน กล่าวถึงตอนที่อุปติสสมาณพบ พระอัสสชิเถระเดินบิณฑบาตในกรุงราชคฤห์แล้ว ก็เดินตาม คำว่า ในครั้งนั้น ข้าพระองค์ได้เดินตามไปข้างหลังท่านผู้กำลังเที่ยวบิณฑบาต รอคอยโอกาสอยู่เพื่อจะสอบถามทางอมตะ^{๓๖}

ในอังโกลกเถราปทาน กล่าวถึงตอนที่ตนเกิดเป็นชาวบ้านคนหนึ่ง กล่าวเล่าไว้ว่า ข้าพเจ้าเห็นต้นปฐุ มีดอกบานสะพรั่ง มีดอกสวยงามเป็นพวงจึงได้เก็บดอกไม้ชิ้นไปยังสำนักของพระพุทธรเจ้า สมัยนั้น พระมหามุนีพระนามว่าสิทธัตถะ ทรงหลีกเร้นอยู่ ข้าพเจ้าจึงรอคอยชั่วคราวหนึ่งแล้ว ไปรดดอกไม้ลงในถ้ำ^{๓๗}

^{๓๔}วิ.ม.(ไทย) ๕/๒๘๒/๘๘.

^{๓๕}ขุ.สุ.(ไทย) ๒๕/๗๐๓/๖๖๖.

^{๓๖}ขุ.อุป.(ไทย) ๓๒/๒๘๑/๔๕.

^{๓๗}ขุ.อุป.(ไทย) ๓๒/๒๓/๓๖๒.

ชาวบ้านชาวเมือง ที่ทำการเกษตร ดำรงชีวิตตามวิถีชาวบ้าน เช่นปลูกกล้วย เมื่อปลูกแล้ว ก็รอเวลา ๙ เดือน จึงได้ผล หรือการปลูกมะม่วง เมื่อยังไม่ถึงฤดูกาล ก็ยังไม่มีผล แต่สำหรับคนที่มีวิชา สามารถทำให้มะม่วงออกนอกฤดูกาลได้ ดังเช่นคนเฝ้าสวนของพระเจ้าพิมพิสาร สามารถทำให้มะม่วงให้ออกนอกฤดูกาลได้ มีปรากฏในวิมานวัตถุ การทำทุกสิ่งทุกอย่าง มีเวลากำหนดไว้ ยิ่งเป็นกติกาสังคมด้วยแล้ว ยิ่งต้องปฏิบัติตาม ไม่เช่นนั้น ก็จะกลายเป็นคนไม่มีวัฒนธรรม ไม่มีอารยธรรม

คนรับประทานกับแม่ครัว จะกินอาหาร ก็ต้องรอให้แม่ครัว ทำอาหารเสร็จก็จะได้กิน จะไปเร่งแซงคิวคนที่รอก็เป็นสิ่งที่ทำไม่ถูกต้องเข้าคิวตามลำดับ แต่ก็มีข้อยกเว้น เช่นพระสงฆ์จำต้องฉันเพลภายในเวลาก่อนเที่ยง ไม่เกินเวลา ท่านฉันไม่ได้ หากฉันก็ผิดวินัยต้องอาบัติ ในกรณีเช่นนี้ แม่ชาวบ้านก็รอ ก็จำเป็นต้องเสียสละให้พระสงฆ์ได้ฉันก่อน ไม่อดเพล เพราะบำรุงพระสงฆ์และรักษาพระพุทธศาสนาไว้ เสียเวลาไปอีกเล็กน้อย แต่ก็ได้บุญที่พระสงฆ์ได้ฉันเพล ตามกำหนดเวลาที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้

ในเสลสูตร^{๓๘} แห่งมัชฌิมนิกาย มัชฌิมปิณฑาสกกล่าวไว้ว่าเสลพราหมณ์พร้อมด้วยมาณพ ๓๐๐คนได้เดินเข้าไปทางที่พระผู้มีพระภาคประทับอยู่แล้วได้บอกมาณพเหล่านั้นว่าท่านทั้งหลายจงเงยเสียงจงเว้นระยะให้ไกลกันอย่างเท่าหนึ่งเดินมาท่านทั้งหลายจงเป็นเหมือนราชสีห์ตัวเดียวเที่ยวไปทุกเมื่อและเมื่อกำลังเจรจากับท่านพระสมณโค

^{๓๘} ม.ม.(ไทย) ๑๓/๓๕๘/๔๙๔.

ดมทานทั้งหลายจงอย่าพูดสอดขึ้นในระหว่างๆของจรรคคอยให้จับ
ถ้อยคำของเรา

ในปัจจุบัน ที่เห็นได้ชัด เช่น เวลาเป็นผี เมื่อยังไม่สุกเต็ม ไป
บิบบเกิดความเจ็บปวดอย่างยิ่ง และทำให้ฝีซ้ำ เกิดอาการอักเสบ และ
บิบบไม่ออกด้วย ในเมื่อฝีสุกเต็มที่และไปบิบบ จะบิบบออกได้ดี หรือ
เวลามีญาติเจ็บไข้ บางคนถึงกับต้องการตัด แต่แพทย์ก็จะไม่ตัดทันที
โดยตรวจดูอาการข้างเคียงเสียก่อน ดูอย่างรอบด้านเห็นว่าปลอดภัย จึง
ผ่าตัดให้คนไข้ แม้บางครั้งญาติคนไข้อาจจะไม่พอใจ แต่แพทย์ก็ทำตาม
จรรยาบรรณแพทย์ที่เรียนมา หรือแม้เรื่องเข้าแถวรับอาหาร^{๓๙} ที่เด็ก
สาวสามวดีเข้าระเบียบให้คนเข้าแถวรับอาหารมีทางเข้าและทางออก
อย่างชัดเจน ก็ทำให้เสียงที่ดังเจียบ ก่อให้เกิดความสงบ ดูเรียบร้อยดี
งาม

ธรรมะกับคำว่า รอ

คำว่า รอ หากใครได้ทำ จะเห็นได้ชัดว่า จะมีความอดทน
เป็นเลิศ ได้บำเพ็ญทั้งชั้นดีบารมี ชั้นดีอุปปบารมี ชั้นดีปรมัตถบารมี
ความอดทนนี้แหละ จะช่วยให้เราบำเพ็ญบารมีอื่นๆ อีกทั้ง ๙ อย่างอีก
ด้วยดังตัวอย่างของธรรมิกเทพบุตรที่ได้บำเพ็ญชั้นดีอุปปบารมี ดังคำว่า
ในภพที่เราเป็นธรรมิกเทพบุตร ทำสงครามกับอธรรมิกเทพบุตร เรียกว่า
ชั้นดีอุปปบารมี^{๔๐} หรือดังคำว่า ในภพที่เราเป็นชั้นดีวาทีดาบสแสวงหา

^{๓๙} พุ.ธ.อ.(บาลี) ๑/-/๑๔๔-๑๔๕.

^{๔๐} พุ.จริยา.(ไทย) ๓๓/๑๒๒/๗๗๗.

พุทธภูมิ ด้วยการบำเพ็ญขันติบารมีได้ทำกรรมที่ทำได้ยากเป็นอันมาก
นี้เป็นขันติปรมัตถบารมี^{๔๑}

ในการทำงาน บางครั้งรอ ที่ขาดเหตุผล เชื่อเรื่องฤกษ์ยาม ก็
ทำให้เสียโอกาส ดังนั้น ในการทำงาน สิ่งประกอบกับการรอ คือ
จังหวะและโอกาสในการสร้างรายได้ เมื่อเห็นว่าเหมาะสมแล้ว ไม่ต้อง
รอ ทำได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับคำสอนในนักชัตตชาดกที่ว่า ประโยชน์
ได้ล่วงเลยคนโง่เขลาที่มีวรอคอยฤกษ์ยามอยู่ ประโยชน์นั้นแหละเป็น
ฤกษ์ของประโยชน์ ดวงดาวทั้งหลายจักทำอะไรได้^{๔๒}

รอ ไม่ใช่คำเสียหาย มีแต่ดีทั้งนั้น แต่ต้องรู้จักจังหวะและ
โอกาส เข้าถูกจังหวะสำหรับนักบริหาร ผู้เป็นประธานควรบริหารคำว่า
รอให้อย่างมีศิลปะ เพราะบางคนที่มารอและและผู้ทำให้เขารอ ควรใช้
และบริหารคำว่ารอให้เหมาะสม ถูกกาลและเวลา

นักมวย เข้าคนเข้ามวยตี ถูกจังหวะ ออกหมัดแต่ละมัดเข้าเป้า
ได้คะแนนเป็นมวยขึ้นเชิง ต่อยออกแต่ละครั้งก็หวังผลได้ ในขณะที่ที่
เห็นคู่ต่อสู้เริ่มอ่อนพลัง ก็ได้จังหวะ อาศัยช่วงที่เป็นโอกาสทอง ต่อย
สุดกำลังออกหมัดเต็มที หลังจากทีรอมานาน หลังจากชกเสร็จ ก็ชนะ

ความสำคัญของคำว่ารอ

ความสำคัญของการรอ ทำให้ได้รับความปลอดภัย เช่น รอให้
มีสัญญาณไฟเขียวก่อน จึงแล่นรถออกไป บางคนไม่รอ หากเล่นในขณะที่
สัญญาณไฟแดง ย่อมเกิดอันตราย หรือ มะม่วงยังไม่สุก หากไม่รอให้สุก

^{๔๑} พุ.จริยา.(ไทย) ๓๓/๑๒๒/๗๗๗.

^{๔๒} พุ.ชา.เอกก.(ไทย) ๒๗/๔๙/๒๐.

กินเลย ก็จะได้กินมะม่วงรสเปรี้ยว แต่หากรอให้มะม่วงสุกอีก ๒-๓ วัน ก็จะได้กินมะม่วงมีรสหวาน หรือการดองผัก เช่น ผักเสี้ยน จะดองตากแดดไว้ ยังไม่ครบกำหนด ๓-๕ วัน เอามากินก่อน ก็จะไม่รสชาติที่อร่อย หรือการเดินทาง หากไม่จัดหเวลา บางครั้งรีบเดินทาง จะทำให้การเดินทาง มีแต่ความติดขัด แต่รู้จักจัดหเวลา ก็จะทำให้การเดินทางสะดวก ถึงที่หมายโดยสวัสดิ์น้ำไหลเชี่ยว ไม่ควรข้ามแม่น้ำ รอเวลาให้น้ำไหลปกติ จึงค่อยข้ามฝั่ง ก็ทำให้ปลอดภัย หรือเป็นผี เมื่อศูนย์ผีโดยใช้ปูน(กินหมาก) ผสมกับน้ำผึ้งหมูนวนที่หัวผีแล้ว ก็รอเวลาให้ผีแก่เต็มที่ พอปีกก็หัวผีหลุดออกมาอย่างง่ายดาย หรือคนที่ข้ามถนน เมื่อไฟเขียวที่ทางม้าลายยังไม่เปิด เป็นไฟแดงอยู่ ก็ยืน พอไฟสีเขียว จึงเดินข้ามทาง และรีบเดินระมัดระวังก็ปลอดภัย ในชั้นลงสะพานลอย ในบางสะพาน มีคนรอขึ้นกันมาก เช่นแถวนวนคร หรือรังสิต ก็ยืนรอเรียงคิวแล้วข้ามสะพานตามลำดับ ก็ทำให้การข้ามสะพานได้อย่างรวดเร็ว หรือเมื่อไปโรงพยาบาล หลังจากพบแพทย์ตรวจแล้ว รอรับยา ก็เข้าคิววางใบสั่งยาตามลำดับ ก็ทำให้การรับยาเป็นไปตามลำดับ เกิดความเรียบร้อย

คนไทยกับคำว่ารอ

ช่วงปี เดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙-เดือนตุลาคม ๒๕๖๐ ที่ผ่านมา คนไทยนับเป็นล้านๆ คน ได้รู้จักคำว่ารออย่างเข้าใจแจ่มแจ้ง ในช่วงระหว่างนี้ คนไทยนับว่าได้ทำสิ่งที่ดีงาม ได้ทำสิ่งที่ดีเลิศ ได้ทำสิ่งที่ยอดเยี่ยม ได้ทำสิ่งที่เป็นอย่าง ได้ทำสิ่งที่ประเสริฐ ได้ทำสิ่งที่ควรสรรเสริญ ได้ทำสิ่งที่ควรยกย่อง ได้ทำสิ่งที่อนุชนควรถือปฏิบัติตาม

ได้ทำสิ่งที่สร้างสรรค์ ได้ทำสิ่งที่ควรแก่การยกย่องให้ ได้ทำสิ่งที่ควรจำให้
ติดตรึงใจ สิ่งที่ว่านั้น “รอ”

“รอ” เพื่อเข้าถวายสักการะพระบรมศพ ในหลวงรัชกาลที่ ๙

“รอ” ได้สร้างปรากฏการณ์ที่สร้างความอดทน ฝึกความ
อดทนให้คนไทย อย่างยิ่งยวด เพราะใช้เวลาในการรอคอยที่นานแสน
นาน

จงทรงจำสิ่งที่ว่าเช่นนี้ไว้ ให้เข้าจิตเข้าใจ ให้สัมผัสถึงจิตถึงใจ

เมื่อไปสนามหลวง รออย่างมีความหวังเพื่อเข้าไปถวาย
สักการะพระบรมศพในหลวงรัชกาลที่ ๙ บางคนใช้เวลารอคอยเพื่อจะ
ถวายสักการะเป็นเวลาตั้งแต่ ๕ -๒๐ ชั่วโมง ซึ่งคำว่า รอเช่นนั้น นับว่า
เป็น ชั้นดีบารมี โดยแท้

จงใช้สิ่งที่เคยรอเช่นนี้แหละ มาเป็นบทเรียน แล้วใช้คำว่ารอ
กับสิ่งอื่นๆ ซึ่งก็ต้องรอเช่นกัน เช่น รถติดอยู่ ก็รอแล้วปฏิบัติตามกติกา
ของสังคม คนอื่นรอได้ เราก็เป็นคนเช่นกัน ไม่ควรเอาเปรียบผู้อื่น แต่ก็มี
ข้อยกเว้น ในกรณีคนป่วย คนท้อง ก็ใช้ทางซ้ายได้ ซึ่งใช้ในกรณีที่
จำเป็น

ในชีวิตลูกจ้าง ทำงานกับบริษัท เข้าถึงเวลาเข้าทำงาน แต่ละ
คนต่อแถว ตอกบัตรเข้าทำงาน อย่างเป็นระเบียบ ในการใช้บัตร ATM
ตามตู้ คนที่จะเบิกเงิน ก็จะเข้าแถวเรียงคิวตามลำดับ จะไม่มีการลัดคิว
กัน การขึ้นวางดอกไม้จันทน์ คนผู้ไปร่วมงาน ก็จะยืนเรียงแถวขึ้นวาง
ดอกไม้จันทน์ ตามลำดับ ไม่แซงคิวกัน ทำให้เกิดความเป็นระเบียบ
สวยงามหรือในงานบุญ รับแจกสิ่งของ ชาวบ้าน ก็จะเรียงแถวเข้าคิวรับ
แจกสิ่งของตามลำดับกัน หลายคนคงคิดถึงการที่ประเทศญี่ปุ่นเกิดสึนามิ

มิดล่อม แต่ชาวญี่ปุ่น ก็ยื่นเรียงแถวเข้าคิวรับแจกสิ่งของกัน คนไทยก็เป็นเช่นนั้น ไม่แตกแถว ดูแล้วเกิดความสวยงาม เป็นวัฒนธรรมที่งดงาม ควรที่จดจำและปฏิบัติเช่นนี้ให้เป็นวิถีชีวิตตลอดไป

เรื่องการขับรถ เมื่อได้ที่ขับรถไปแล้ว รถติดมาก บางคนรอไม่ได้ ก็วิ่งเลนซ้าย แล้วไปเบียดเข้าข้างหน้า ทำให้รถที่จอดอยู่ บางคนก็รู้สึกไม่ดี นับเป็นตัวอย่างไม่ดี ผึงในจิต ในกรณีดังกล่าว บางคนเห็นคนอื่นทำได้ ก็ทำบ้าง ก็ทำรถที่ติดนานอยู่แล้ว กลับติดนานเข้าไปอีก เพราะรถที่เบียดเข้านั้นแหละ คนที่ปฏิบัติตามระเบียบกลับทางไปได้ช้า แต่คนที่ไม่ปฏิบัติตามกติกาสังคม กลับวิ่งไปได้เร็วกว่า ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง คนที่ชอบเบียดซ้ายขอเข้าข้างหน้า สมควรที่จะตำหนิตนเองแรงๆ ด้วยซ้ำไปว่า เราเป็นคนเอาเปรียบผู้อื่นเช่นนี้มาตั้งแต่เมื่อไร เพราะเมื่อก่อน สิ่งที่ดีภายในใจของเรา เคารพกติกาของสังคมอย่างดี เราเป็นเช่นนี้ตั้งแต่เมื่อไรกัน ถามตนแล้วตำหนิตนอย่างแรงๆ

ประโยชน์ของคำว่ารอ

- ๑.ฝึกความอดทน ได้บำเพ็ญขันติบารมี
- ๒.เกิดความระเบียบ มีความสวยงาม
- ๓.สร้างวัฒนธรรมอันดีของคนไทยดังเช่นเข้าแถวให้เป็นระเบียบรับอาหารและกดเงินที่ตู้ ATM
- ๔.ดูสงบเสงี่ยม
- ๕.ได้ทำสิ่งที่ตนมุ่งหมายไว้
- ๖.ทำให้รับสิ่งที่รออยู่
- ๗.ทำให้การเผยแผ่ประสบความสำเร็จ

คำว่ารอกับการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

คนไทยกับคำว่า รอ หากได้ทำอย่างจริงจังแล้ว จะเกิดเป็นวัฒนธรรมอันดี หลายๆ คน เมื่อพูดอย่างนี้ อาจจะไม่เข้าใจในตอนแรก แต่เมื่อเห็นแบบอย่างหรือตัวอย่าง หรือแนวทางที่ดีงามแล้ว จะเห็นประโยชน์ของการรอ รอคอย ได้เป็นอย่างดีตัวอย่าง เช่น

พระพุทธเจ้า รอคอยความแก่กล้าแห่งญาณแห่งสาวก สาวิกา อุบาสก อุบาสิกา คนใดคนหนึ่ง เมื่อยังไม่มีญาณไม่แก่กล้าก็ปล่อยเวลาให้ผ่านไป มองอยู่ห่างๆ เมื่อได้จังหวะและโอกาสก็แสดงธรรมให้ฟังทันที แล้วก็ป็นจริง ได้ผลประสบความสำเร็จทุกคนไป

เราในฐานะศิษย์ของพระพุทธเจ้า ดูตัวอย่างก็ควรนำมาปฏิบัติตามได้ในบางประเด็นมาประยุกต์ใช้ได้ ในการข้ามทางม้าลาย เมื่อได้เวลาแล้ว จึงเดินข้ามทางม้าลาย ก็ทำให้ปลอดภัย ในการกิจกรรมสำคัญในสังคม เมื่อหมู่ชนยังทำธุรกรรมไม่เสร็จ ก็ไม่ควรเข้าไป ควรรอให้พวกเขาทำกิจกรรมสำเร็จเสียก่อน จึงเข้าไป แม้พระพุทธเจ้า ฟังพระเถระรูปหนึ่งแสดงธรรมอยู่ ท่านก็ประทับยืนอยู่ภายนอก เมื่อพระเถระแสดงธรรมจบแล้ว จึงเสด็จเข้าไป หรือเมื่อเดินทางไปเจอกิจกรรมที่ดีงาม แม้จะสามารถเดินทางต่อไปได้ เพราะไม่ได้เกี่ยวข้องกัน แต่หากเป็นสิ่งที่ดีงาม ก็จะรอ แล้วค่อยไปภายหลังก็ได้ ดังเช่น ท้าวเวสสุวรรณ มหาราช ฟังเสียงสวดทำนองสรภัญญะแห่งปารายนสูตร ก็หยุดฟังจนจบ เมื่อฟังจบแล้วก็จึงเดินทางต่อไป ในบางครั้ง การทำอะไร ต้องดูหน้าดูหลังเช่นกัน จะเข้าไปอย่างสุ่มสี่สุ่มห้าไม่ได้ ต้องรอจังหวะและโอกาส ดังเช่นอุปติสสมาณพ เข้าไปหาพระอัสสชิเพื่อขอให้แสดงธรรม เมื่อเข้าถูกจังหวะ

และโอกาส ก็ได้รับผลดังที่ปรารถนา แม้การเข้าแถวรับอาหารตามลำดับ ก็ทำให้เสียความเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีเกิดความสงบหรือคนที่ขับรถ เมื่อสัญญาณไฟแดง ก็หยุดรถ เมื่อสัญญาณไฟเหลือง ก็ชะลอเพื่อหยุดรถ เมื่อสัญญาณไฟเขียว จึงออกรถ ขับรถเช่นนี้ก็ทำให้ปลอดภัย หรือจอดรถติดขณะขึ้นสะพาน ก็รอดได้ จะไม่ใช่วิธีการขับรถทางเลนซ้ายแล้วไปเบียดเพื่อขึ้นสะพานข้างหน้า เพราะการเป็นสร้างแบบอย่างที่ดีไม่ อย่างน้อยๆ คนที่อยู่ภายในรถก็จะเห็นแบบอย่างที่ไม่ดี และจะฝังตรึงจิตใจทันที ดังนั้น จึงไม่ควรทำแบบอย่างที่ไม่ดีให้อนุชนรุ่นหลังได้จดจำ แต่ควรสร้างแบบที่ดีงาม รถคันอื่นๆ ส่วนมากเขารอคอยได้ เราก็รอกอยได้เช่นกัน ทำเช่นนี้บ่อยๆ แบบอย่างที่ดีงามก็จะเกิดขึ้นได้เพราะเรากำหนดได้ด้วยมือเราเอง และสิ่งที่ควรจะเป็นที่ตรงตรงจริงใจของเราอย่างดียิ่ง ก็คือสิ่งที่มีความทรงจำที่ดีงาม เช่นการยืนรอเข้าเพื่อถวายสักการะพระบรมศพในหลวงรัชกาลที่ ๙ รอยืนรอได้อย่างเป็นระเบียบและอดทนอย่างสูงยิ่ง นานนับสิบชั่วโมง เรายังทำมาได้แล้ว และได้เข้าเฝ้าสมดังเจตนาที่มุ่งหมายไว้ ดังนั้น เรื่องอื่นๆ รอ รอคอยเพียงไม่นานก็เป็นเรื่องเล็กน้อยมาก สำหรับคนไทยทุกคน คำว่า รอ นี้ เราได้เห็นประโยชน์อย่างยิ่งแล้ว จึงควรสร้างรอให้เกิดขึ้นภายในจิตใจเป็นอาภิน ใจเย็นๆ ในการทำทุกกิจกรรม สิ่งที่ปรารถนาก็จะสำเร็จตามที่ตั้งไว้ทุกประการ

บทสรุป

เมื่อได้เรียนรู้คำว่ารอ ในหลายหลากมุม ทำให้ทราบว่า ในด้านสังคม ทำให้สังคมเกิดความสงบสุข เป็นกตีกาที่ดีงาม ก่อให้เกิดความปลอดภัย ก่อให้เกิดความสวยงาม หลากๆ สิ่งที่เกิดขึ้น หากมีคำว่า “รอ” “รอคอย” “รอโอกาส” จะทำให้สังคมน่าอยู่ และเราเป็นคนหนึ่ง ที่ช่วยทำให้สังคมน่าอยู่ แม้ที่ผ่านๆ มา เราจะทำให้การรอของเราเสีย ดุลไป ไม่สายเกิน หากจะมาฝึกการรออย่างจริงจัง ทั้งระบบของสังคมไทย คนไทย ไม่แพ้ชาติใดในโลก และวัฒนธรรมไทย วิถีชีวิตคนไทย มาจากวิถีพุทธ คือดำรงชีวิตตามคำสอนทางพระพุทธศาสนา และวิถีพุทธเช่นนี้ ก่อเกิดมาจากธรรม ที่เรียกว่าวิถีธรรม ก็คือขันติ(รอ หมายถึงอดทนนั่นเอง)

การรอไม่ใช่สิ่งเสียหาย ธรรมชาติมนุษย์ ฝึกได้ รอได้ มีความอดทนสูงมาก คำว่า รอ อยู่ในพื้นจิตใจของเราคนไทยทุกคนแล้ว เพียงแต่ที่ผ่านๆ มา อาจจะถูกกลบเคลื่อนไปบ้าง เพราะได้เห็นแบบอย่างที่ไม่ดีไม่งาม รอไม่ได้ ขาดการปฏิบัติที่ย่อหย่อนไป หากนำคำว่า “รอ” กลับมาปฏิบัติอย่างจริงจังๆ ไม่นาน สิ่งที่เป็นระเบียบ รอได้ อดทนรอได้ เช่น คนไทยขับรถตามกตีกา ไม่มีเบียดแซงซ้ายอย่างจริงจัง ก็จะเป็นวิถีชีวิตคนไทยแบบเดิมดังที่เคยเป็นมา แต่เจือจางไปเพราะอุปกิเลส(สิ่งที่ไม่ใช่แบบอย่างที่ดีงามที่เติมมาภายหลัง) ช่วยกันคนละม้วยคนละมือ ใจเขาใจเรา เอาใจเขามาใส่ใจเรา ทำเป็นแบบอย่างให้อุ่นๆ ร้อนๆ หนักๆ หนาๆ ก็เป็นบุรพชน บัณฑิตชนที่จะเกิดสันติสุข สงบ ร่มเย็นสุขกายสบายใจตลอดไป.

บรรณานุกรม

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **อรรถกถาภาษาไทยฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒-๒๕๖๐.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๔๒).